

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

PAPIRNICE VEVČE

PAPIRNICE KOLIČEVO

Slavnostna seja delavskega sveta Papirnice Vevče ob dnevu republike

VEVČE, DECEMBER — Tradicija je že, da delovni ljudje ob dnevu republike vsako leto ugotavljajo po delovnih organizacijah svoje delovne dosežke in podeljujejo jubilejne nagrade in priznanja ter odlikovanja tistim svojim tovarišem, ki so si jih še posebej zaslužili, bodisi z dolgoletnim delom na svojem delovnem mestu ali pa s posebno prizadevnim delom na svojem delovnem in družbenopolitičnem področju.

V ta namen je imel tudi DS Papirnice Vevče 25. novembra 1977 v kulturnem domu svojo slavnostno sejo. Po himni je sejo otvoril predsednik DS Marko Goršič. Slavnostni govor je imel direktor Janez Lednik, ki je pozdravil članice DS, jubilate, ki so bili 10, 20 in 30 let neprekinjeno zaposleni v Papirnici Vevče, člane zveze borcev, družbenopolitične delavce in goste.

V svojem govoru je orisal naše delo v tem za nas ne preveč rožnatem letu, ko skušamo z intenzivnim delom nadoknaditi zakasnjeno, prizadevanje za uveljavitev zakona o združenem delu, usklajenega z novo ustavo, ki naj bi bil temelj našega sistema in katerega cilj je socialistični samo-

Odlikovalci in tovarišica Nika Modic (Foto: Vilfan)

upravni socializem.

Komisija, ki je bila postavljena za izvajanje določil ZZD, je izdelala potrebno gradivo in izid tega je bil 9. novembra pozitivno izglasovani referendum in 1. 1. 1978 bomo začeli poslovati po novih TOZD. Seveda pa bo to začetno delo potrebno še dopolniti in vlo-

žiti še mnogo truda in dobre volje, da bo podoba naše DO takšna, kakršna mora biti. Vse priprave za to so že v teku — izgradnja sistemizacije delovnih nalog, predlog o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, organizacija posameznih služb ter razne kadrovske rešitve, tako da bodo novi TOZD in

30 let zvesti kolektivu Papirnice Vevče (Foto: Vilfan)

Jubilanti z 20 let neprekinjene delovne dobe v podjetju (Foto: Vilfan)

Člani delovne organizacije, ki so 10 let med nami (Foto: Vilfan)

Pozdravljeno leto 1978

VEVČE, DECEMBER — Počasi, skoraj neslišno se staro leto poslavlja in umika novemu. Ob tem prehodu pregledamo, kateri računi so ostali neporavnani, jih analiziramo in naredimo načrt za novo obdobje, ki naj bi bilo lepše in uspešnejše.

Na Silvestrovo, ko si bomo v krogu svojih sorodnikov, prijateljev, znancev in delovnih tovarišev nazdravili za srečo v prihodnjem letu, bomo pozabili na vse, kar v preteklem letu ni bilo najbolje in bomo mislili samo na najlepše, kar smo doživeli.

Prešerno nasmejani bomo stopili v novo leto z Vodnikovo mislijo:

»Za nov let ne vem perineslo kaj bo.
Ga mislim pregledat ob leti povedat:
kak dobro je blo.«

Včasih ljudje izrekajo želje samo iz navade; toda želja, ki pride iz srca, je kot dar, ki človeka obogati, ker je nesebična. V prihajajočem letu želimo vsem članom kolektiva Papirnic Vevče in Količevo ter njihovim svojcem in vsem našim bralcem zdravja, mnogo uspehov, zastavljenih načrtov, doseženih ciljev in osebne sreče.

Uredništvo

posamezne službe — torej vsi — zaživeli v novem delu v duhu ZZD.

Organizirati se moramo na racionalen način; ustvariti moramo več, kvalitetnejše in cenejše ter si utirati položaj na tržišču. Vsi ti cilji so zajeti v stabilizacijskih ukrepih, ki jih je podprla zveza komunistov. Najpomembnejši ukrep za boljše delo pa je popoln zagon V. papirnega stroja. Pri tej investiciji smo prišli v težak položaj, kakršnega na Vevčah še nismo doživeli. Težave so bile v glavnem zaradi podražitve investicije, počasnejšega reševanja tega in seveda zaradi srečanja z novejšo tehnologijo.

Na težave pa vpliva tudi trenutna splošna kriza papirja. Zato je velika naloga za naše delegate, da uveljavljajo načela o svobodni menjavi dela, da se prenese odločanja tja, kjer mu je po ustavi mesto.

Obvladali smo zvečina proizvodnjo kvalitetnega papirja, vendar so v kvaliteti še rezerve in tudi v možnosti prodaje doma in v tujini.

V devetih mesecih smo pokrili vso izgubo in ni se nam treba bati prihodnosti. K vsemu temu pa so prispevali svoj delež tudi letošnji jubilate, ki jih je 61. Vse priznanje gre tudi članom zveze borcev, ki jih je na žalost med nami vedno manj. So pa v naših vrstah novi borci, borci za uveljavitev novega družbenega reda — samoupravnega socializma. Kljub temu, da je sedanja pot težka in naporna, imamo vse možnosti za nadaljnji razvoj, za boljše prihodnost, je dejal tov. Janez Lednik.

Direktor in predsednik DS sta jubilatoma podelila priznanja in jim čestitala.

(Nadalj. na 2. strani)

Papirnica Vevče

Gibanje proizvodnje v novembru 1977

	November 1977	φ I.-XI. 1977	φ 1. 1976
klasični papirji	85,5	119,4	
premazani papirji	99,2	139,4	
skupaj:	90,2	126,3	
lesovina	120,2	140,4	
tapete	43,6	54,0	
izvoz ton	126,7	127,4	
izvoz \$	123,9	127,1	

Izkoriščenje zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	November 1977	φ I.-XI. 1977	φ 1. 1976 = 100
II. PS	80,7	90,9	90,3
III. PS	82,9	87,5	89,2
IV. PS	61,8	89,3	86,0
skupaj:	75,1	89,2	88,4
V. PS	61,1	64,4	—
premazni stroj	56,8	65,3	62,1
II.—IV. PS			
izmet klas. papirjev %	13,66	12,90	13,87
izmet na V. PS %	34,69	32,32	—
izmet na PRS %	23,10	21,22	19,92

Proizvodnja papirja je bila v novembru znatno pod povprečjem preteklih mesecev. Ta izpad proizvodnje je predvsem posledica remonta IV. in V. PS, remonta toplotne, državnih praznikov ter visokih zastojev na PS. V stari proizvodnji smo izdelovali največ univerz. tiskarskih papirjev, kulerjev, tapetnih papirjev ter manj kot običajno bankpost papirja. Ostale vrste so bile zastopane v neznatnih količinah. Program V. PS pa je bil izpolnjen predvsem z univerz. tiskarskimi papirji, s površinsko pigmentiranimi ter premazanimi papirji. Nepredvideni zastoji na starih PS so bili v novembru za okrog 50 % višji od preteklih mesecev, na V. PS pa za okrog 50 % nižji od povprečnih. Izmet je bil nadpovprečno visok tako v stari proizvodnji kakor tudi na PS V.

Tudi proizvodnja premazanih papirjev na PRS je bila podpovprečna, in sicer predvsem zaradi državnih praznikov ter visokih zastojev. Izmet pa ni bil bistveno višji od povprečnega.

Proizvodnja lesovine je bila nadpovprečno visoka glede na večje potrebe osnovne proizvodnje.

Zaradi sezonsko neugodnega časa za prodajo tapet je bila proizvodnja le-teh za okoli polovico nižja.

Na plesišču je bilo kar tesno

Osebe kuhinje, ki je poskrbelo za lačne želodce

Slavnostna seja delavskega sveta Papirnice Vevče ob dnevu republike

(Nadalj. s 1. strani)

Priznanje za 30 let neprekinjene delovne dobe v podjetju so dobili:

1. Ida CERK
2. Marija DIMITROVIČ
3. Vida GRUM
4. Urška KLEMENC
5. Anton JOZELJ
6. Milan KOCJAN
7. Bogo KOKALJ
8. Ivanka LEVIČNIK
9. Helena LOVEC
10. Majda MIHELČ
11. Ljudmila MOŠKRIČ
12. Ivan OVEN
13. Ivka PETERNEL
14. Stanka PODBEVŠEK
15. Ciril POTOČNIK
16. Leopold POTOČNIK
17. Marija POVIRK
18. Ivanka RAHNE
19. Boža SEVER
20. Antonija SLABE
21. Franc ŠKRJANC
22. Karol ŠUBELJ
23. Joža TRTNIK
24. Stane UDOVIČ
25. Polde VIDMAR
26. Pavla VIDRGAR

Priznanje za 20 let neprekinjene delovne dobe v podjetju so dobili:

1. Jožefa BREZOVAR
2. Milan GARBAJS, 1926
3. Leopold GORŠE
4. Stane GRABNAR
5. Janez HORVAT
6. Pavla JAGER
7. Valentin JERMAN
8. Fani KOMPARE
9. Ludvik LOPATIČ
10. Zdenka LORBEK
11. Frančiška PERC
12. Nada PRUSNIK
13. Boži ŠKUFCA
14. Janez ŠTRUBELJ
15. Justina ŠUBELJ
16. Vladimir ŠUBELJ
17. Nada TRAJKOVIČ
18. Lado TRAJKOVIČ
19. Mira VELEPIČ
20. Ani VODRGAR
21. Anton VODNIK
22. Silva ZUPANČIČ
23. Štefan ZVER

Priznanje za 10 let neprekinjene delovne dobe v podjetju so dobili:

1. Mijo COFEK
2. Jože GAL
3. Ivan GARBAJS
4. Peter HRIBAR
5. Anton JERMAN
6. Stane LEVIČNIK
7. Janez LOVŠE
8. Ivan OKOREN
9. Miha RAVNIK
10. Slavko ŠKRJANC
11. Alojz ŽNIDARŠIČ
12. Joža OBLAK

Odlikovanja predsednika republike tov. TITA je podelila tov. Nika Modic, ki nam je v svojem nagovoru čestitala za uspehe na delovnem in upravljalnem področju. Povedala je, da smo vzor marsikaterim delovnim kolektivom, kar je zasluga vseh članov DO, posebej pa še številnih posameznikov. Nekatere od teh je posebna komisija za odlikovanja in priznanja v Papirnici Vevče predlagala za odlikovanja predsednika republike kot priznanje za delo in prispevek v boju za samoupravni socializem, kot odložitve in priznanje za njihov trud in prizadevanje.

Odlikovanja so prejeli:

1. Vladimir ŠUBELJ — medallja dela
2. Vera GAŠPERŠIČ — red dela s srebrnim vencem
3. Franc HRIBAR — red dela s srebrnim vencem
4. Alojz MORELA — red dela s srebrnim vencem
5. Miro SMREKAR — red dela s srebrnim vencem
6. Jože ZAJŠEK — red dela s srebrnim vencem
7. Ciril JERIHA — red zaslug za narod s srebrno zvezdo
8. Janez LEDNIK — red dela z zlatim vencem

K boljšemu razpoloženju so prispevali tudi člani ansambla KOMETI s svojimi vižami

Za hitro postrežbo je med drugim poskrbel tudi Ostoje Meteruga, ki rad priskoči na pomoč, kadar je potrebno

Predsednik DS je pozdravil članke aktivne zveze borcev, ki jih je še 23 (21 jih je bilo članov v borbi, 2 pa sta bila aktivista na terenu), ki so ob tej priložnosti prejeli priznanja v knjigi oz. sliki s tematiko iz NOB.

Nato je sledil kulturni program, v katerem je sodeloval papirniški pihalni orkester pod vodstvom Jožeta Hriberška ter recitatorja Jože Vidmar in Vinko Ježek. Vevčani imamo torej lahko lasten kulturni program brez tujih

sodelavcev in še večji odziv domačih kulturnikov bi bil posebnostna zahvala in priznanje vsem do sedaj sodelujočim.

Po končanem programu je predsednik DS povabil vse navzoče na zakusko v papirniško restavracijo. Za razvedrilo je igral ansambel KOMETI, ki je v polni meri poskrbel za »trim«. Ob kozarčku in veselih zvokih smo bili vsi ena družina, nasmejani in zadovoljni, polni upov v prihodnost.

Vida Bartol

Ekскурzija v Istragrafiko Rovinj

KOLIČEVO, DECEMBER — Mladinska organizacija Papirnice Količevo je v sodelovanju s sindikatom Papirnice Količevo organizirala strokovno ekscurzijo v tovarno enega naših največjih kupcev, Istragrafiko v Rovinju. Ta delovna organizacija je sestavljena iz dveh TOZD, in sicer TOZD embalaža in TOZD duhan. TOZD embalaža je bila ustanovljena mnogo kasneje, predvsem z namenom, da tiska vso potrebno embalažo za ovitke cigaret, katere izdeluje TOZD duhan. Mnogo potiskane embalaže pa tiska za naše obmorske tovarne: Mehano-tehnika Izola, Delamaris Izola itd.

Istragrafika je po dohodku, ki ga ustvarja, največja tovarna v

Rovinju, drugače pa je v samem mestu precej industrije, pomembno mesto pa zavzema tudi turizem.

V Rovinju nas je sprejel tov. direktor ter predsednik mladinske organizacije, ki nas je tudi vodil skozi tovarno. Po ogledu le-te smo si ogledali še mesto in njegove znamenitosti.

Doslej smo si ogledali že mnogo tovarn, toda nikjer nas niso sprejeli tako lepo kot prav tu. Želimo si še naprej tako dobrih medsebojnih odnosov, saj bo njihova rekonstrukcija pomenila tudi večji odkup kartona, ki ga bomo proizvajali na novem kartonskem stroju.

Branka Černivec

Odločili smo se za TOZD

KOLIČEVO, DECEMBER — Za nami je leto trdega dela in priprav na novo samoupravno reorganizacijo, kot jo predvideva zakon o združenem delu.

S tem zakonom je namreč opredeljena in urejena temeljna zasnova in vsebina celotnega združenega dela. Uzakonjena je razvijajoča se oblika in cilji naše družbe. Z zakonom o združenem delu se v praksi realizirajo ustavna določila, s katerimi nadaljujemo naš samoupravni razvoj in dograjujemo naš samoupravni sistem.

Da se TOZD organizira, je potrebno, da so v nekem delu OZD izpolnjeni trije pogoji:

1. da lahko le-ta predstavlja delovno celoto,

2. da se lahko delovni dosežek te delovne celote izrazi kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu,

3. da lahko v taki delovni celoti delavci uresničujejo svoje družbenoekonomske pravice.

Prva faza priprav je bilo ugotavljanje, katera organizacijska enota ima vse z zakonom določene pogoje za ustanovitev temeljne organizacije. Delavci so na zborih to ugotavljali in potrdili, da bo Papirnica Količevo imela v svoji sestavi naslednje TOZD: TOZD Energetika, TOZD Vzdrževanje, TOZD Proizvodnja papirja in kartona in TOZD Lepenka.

Obenem je delavski svet Papirnice Količevo imenoval tudi komisijo za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu. Komisija šteje 12 članov. Že na prvi seji se je komisija dogovorila za program dela in delovnih nalog ter o pristojnosti te komisije. Kot prve naloge si je komisija zadala naslednje: urediti nagrajevanje po delu, izdelati analizo o trenutnem stanju samoupravne organiziranosti v podjetju; vse samoupravne akte prilagoditi zakonu o združenem delu, pripraviti vse samoupravne akte za TOZD; spodbuditi delo vseh družbenopolitičnih organizacij in jih vključiti v akcijo.

Konkretna naloga pa so podane v naslednjih točkah. Pripraviti statute TOZD, samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev v TOZD, SS o združevanju TOZD v delovno organizacijo, statut delovne organizacije, delitev sredstev, obveznosti in pravice med TOZD, merila za dohodkovne odnose, urejanje odnosa med minulim delom in novimi investicijami, priprava SS o delitvi OD po delu, priprava na referendum za sprejem vseh aktov, izvolitev organov upravljanja po TOZD, izvedba kadrovskih sprememb, SS o medsebojnih odnosih v TOZD, SS o varstvu pri delu, SS delovne organizacije za opravljanje funkcij navzven.

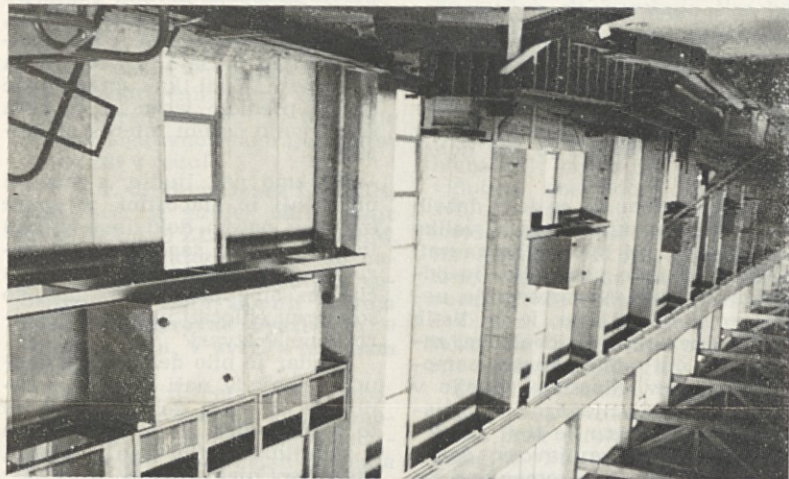
Prvi referendum za potrditev TOZD v celoti ni uspel; delavci v vzdrževalnih delavnicah niso bili

za ustanovitev TOZD. Družbenopolitične organizacije so na svojih sejah ugotavljale vzroke za neuspeh in ugotovile, da je bil vzrok najbrž v premalo razčiščenih pojmih, kakšna bo dohodkovna povezava med vzdrževanjem in proizvodnjo. Natančneje pa se ta odnos urejuje s SS o medsebojnih odnosih pri pridobivanju in razporejanju dohodka.

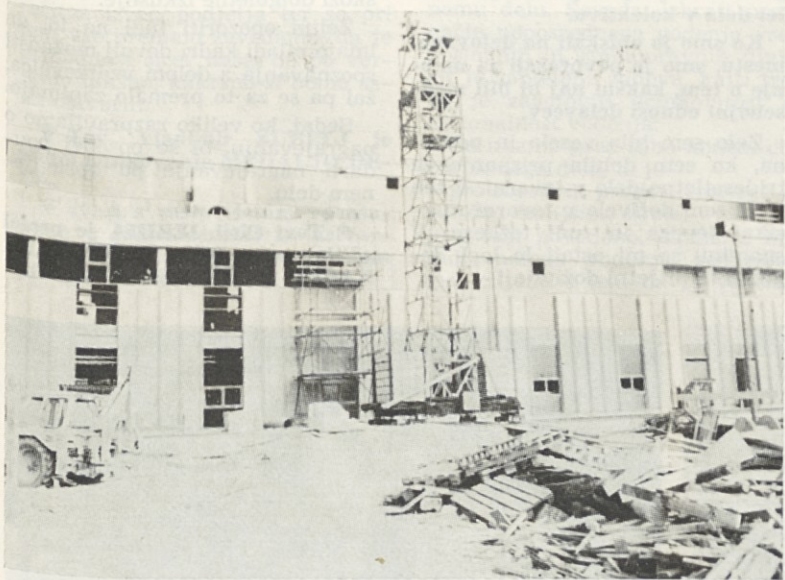
Ko je referendum, kjer so se delavci odločali za TOZD uspel, je bilo potrebno pripraviti temeljni akt za vsak TOZD, to je SS o združevanju dela delavcev v TOZD. Bil je dan v javno razpravo; o njem so razpravljali in ga potrjevali ter dajali pripombe delavci na zborih delovnih ljudi. Dokončno pa so ga sprejeli na referendumu 25. 11. 1977.

Izidi referenduma so naslednji:

TOZD	Udeležba %	SS o osnovah in merilih za delitev OD v %	SS o združevanju dela del. TOZD v %
Lepenka	90,76	68,46	56,92
Energetika	97,12	95,12	90,24
Papir in karton	85,75	73,37	69,34
Vzdrževalne delavnice	98,16	85,32	61,46
DSSS	97,7	85,49	—

Severna stran hale — stenski prezračevalci (Foto: M. Bizjak)

Gradbišče KS III z južne strani (Foto: M. Bizjak)

Skladišče za dnevno zalogo surovin (Foto: M. Bizjak)

Vzporedno s pripravo SS posameznih TOZD pa se je pripravljala tudi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke. Vsa delovna mesta po tem sporazumu so uvrščena v 21 skupin, razmerje med najnižjo in najvišjo skupino pa je 1:4. Če pa pri tem upoštevamo še razne dodatke na nočno in nedeljsko delo pa je ta razpon dejansko nižji. Po TOZD so bile imenovane tudi komisije za vrednotenje del in delovnih nalog.

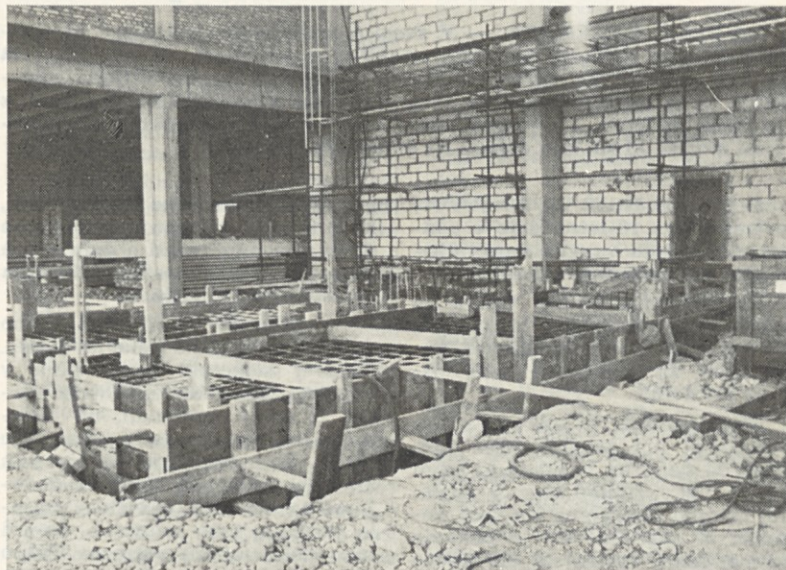
Komisije so začele z intenzivnim delom in bodo kmalu zaključile delo, tako da bodo OD z novim letom že obračunani po merilih, ki so določena v novem sporazumu.

Pripravljena pa sta tudi že dva sporazuma: SS o merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka ter SS o razdeljevanju sredstev, pravic in obveznosti. S prvim sporazumom se urejajo razmerja med vzdrževalnimi delavnicami in proizvodnjo ter med energetiko in proizvodnjo. Predlog samoupravnega sporazuma bo šel v javno razpravo, kjer bodo delavci dajali razne pripombe in svoja mnenja. Pa tudi razvoj sam, ko bo SS že veljal, lahko pripelje do raznih sprememb, tako da se bodo vanj vnesli tisti elementi, ki se bodo pokazali kot specifičnost v podjetju.

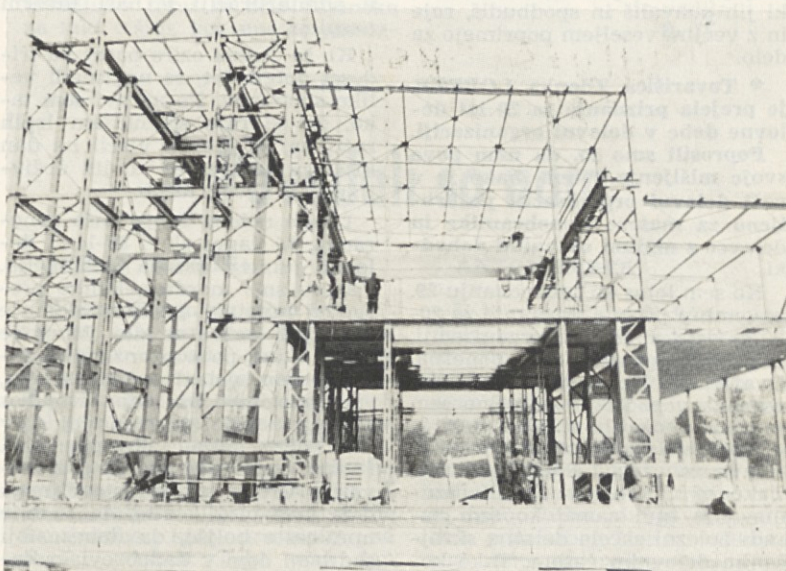
Prav tako bo drugi sporazum dopolnjen s konkretno delitvijo sredstev, pravic in obveznosti. Ta dva sporazuma družbenopolitične organizacije že obravnavajo.

V prihodnje nas čaka še veliko dela. Vsakič znova, ko se komisija sestane, začne proučevati nek drug samoupravni sporazum. Zdaj se pripravlja osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo in osnutek samoupravnega sporazuma o povezavi med TOZD in delovno skupnostjo skupnih služb.

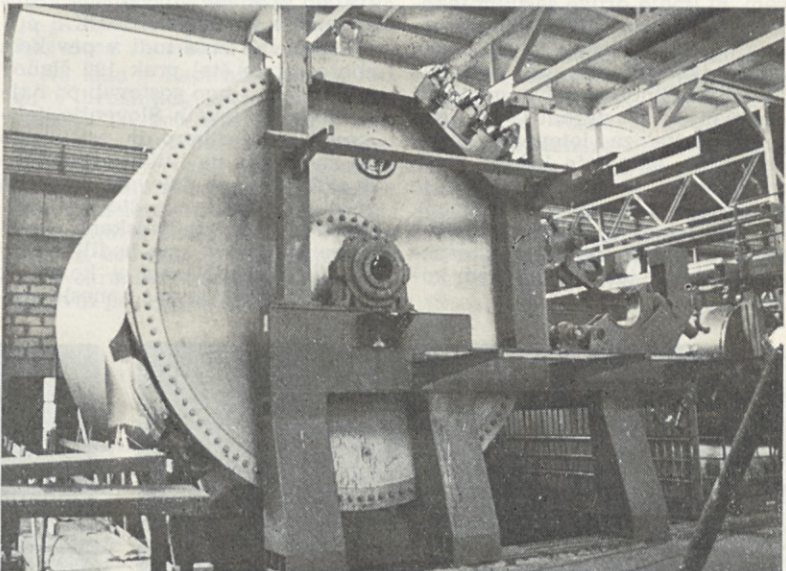
B. M.

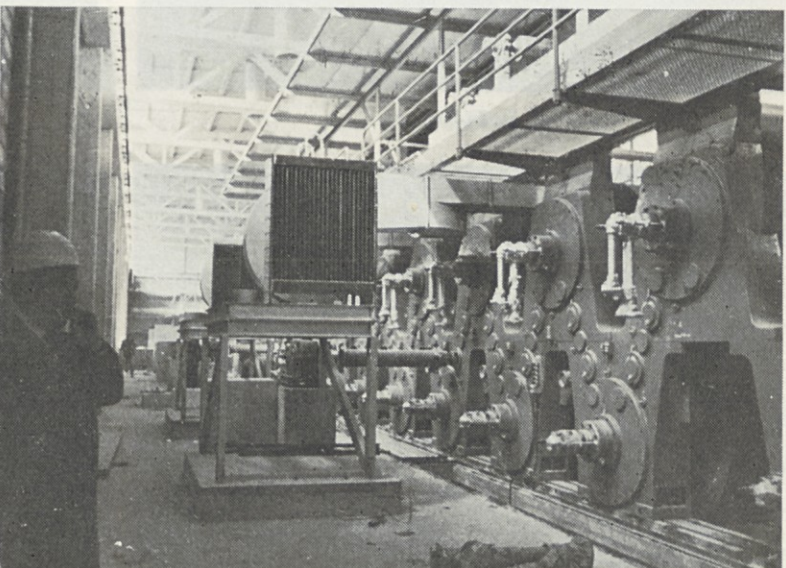
Fundament rezilnika (Foto: Mija Bizjak)

Jeklena konstrukcija nove kalorične centrale — v oktobru (Foto: M. Bizjak)

Gladilni valj (Foto: M. Bizjak)

Sušilna skupina — pogonska stran (Foto: M. Bizjak)

Pogovor z nekaterimi dobitniki priznanj in odliko

VEVČE, DECEMBER — V zvezi s podeljenimi priznanji in odlikovanji smo zaprosili za razgovor nekaj nagradencev, ki smo jih v ta namen obiskali na delovnem mestu. Odgovori na zastavljena vprašanja so se nanašali na delo, ki je povezano z medsebojnimi odnosi, z načinom vodenja, s samostojnostjo odločanja in z drugimi prepotrebni motivi, ki jih ima človek na delovnem mestu.

♦ **Tovariš HRIBAR.** Prejeli ste priznanje za 10-letno delo v podjetju. Prosimo vas, da nam odgovorite na naslednje vprašanje:

Nagrajevanje močno vpliva na motiviranost pri delu. Ali menite, da so nederarne spodbude pomembne za človekovo zadovoljstvo pri delu?

Nagrajevanje res vpliva na motiviranost pri delu. Vendar menim, da denarna nagrada ni edini način. Vsi si želimo in smo ponosni, če smo nagrajeni. Pa tudi nederarna nagrada, kot je pohvala in podobno, vpliva na človekovo zadovoljstvo. Na delovnem mestu se ukvarjam z različnimi problemi v zvezi z delom. Iz lastnih izkušenj pa lahko povem, da delavci, ki jih pohvališ in spodbudiš, raje in z večjim veseljem poprimajo za delo.

♦ **Tovarišica Zdenka LORBEK** je prejela priznanje za 20 let delovne dobe v delovni organizaciji. Poprosili smo jo, da nam pove svoje mišljenje o tem, kako je v naši delovni organizaciji poskrbljeno za matere samohranilke in delavce z nižjimi osebnimi dohodki.

Ko sem letos ob praznovanju 29. novembra prejela priznanje za 20-letno delo v delovni organizaciji, sem bila ganjena in ponosna. Dvajset let je minilo, kar sem vstopila v podjetje in vedno sem se dobro počutila v njem, ker je v kolektivu vedno razumevanje za težave slehernega člana kolektiva. Tako so v kolektivu imeli razumevanje tudi zame, ko sem zaradi bolezni začela delati s skrajšanim delovnim časom. Tako kolektiv kot tudi tovariši na delovnem mestu so zelo pozorni do mene. Sindikat si zelo prizadeva, da pomaga bolnim delavcem, materam samohranilkam in delavcem, ki imajo druge socialno-ekonomske težave. Meni osebno je bila večkrat dodeljena denarna pomoč, ko sem bila dalj časa hudo bolna. Sindikat mi je omogočil okrevanje v Novigradu. Prav tako je komisija za letovanje otrok omogočila letovanje hčerki. Skrb za delavce in njihove družine je v podjetju zelo velika, zato upam, da bom lahko še kakšno leto član tega kolektiva, ker mi veliko pomeni delati v takem delovnem kolektivu.

♦ **Tovarišico Ivko PETERNEL**, ki je prejela priznanje za 30-letno delo, smo povprašali o delu v teh letih ter o možnostih odločanja pri samoupravljanju.

V tridesetih letih sem samo dvakrat zamenjala delovno mesto. Najprej sem pol leta delala v energetskega oddelku, potem skoraj 12 let v personalni, na sedanjem delovnem mestu pa sem že 18 let. Po srečnem naključju sem bila ob vstopu v tovarno dodeljena na delo v administraciji; šele pozneje sem spoznala, da mi tako delo najbolj ustreza. Vedno sem z veseljem in zadovoljstvom opravljala svoje delo in to mi je bilo prav gotovo spodbuda in nadomestilo za premalo cenjeno delo v administraciji v naši tovarni naploho.

Ko se človek ozira nazaj na trideset dolgih let, se nagrmadi veliko spominov. Po naravi sem tak, da se raje spominjam lepih reči; kaj bi človek vlačil na dan križe in težave; že ko jih doživljamo, je dovolj težko.

Lahko rečem, da je naša generacija, ki danes slavi 30-letni delovni jubilej, srečna generacija. Čeprav smo morda nekoliko prezgodaj utrjeni, pa smo vendarle doživljali enkratne dni. Mora je padla z nas po končani vojni, zaživeli smo svobodno, brez strahu, spet smo imeli vsak dan svoj kos kruha, ki smo ga med vojno, v letih odrasčanja, tako pogrešali. In delali smo, zagnano in požrtvovalno. Ure in ure prostovoljnega dela smo vložili zato, da so bile npr. ceste boljše, da danes stoji zadržni dom v Zadobrovi in Zalogu, da je bila dograjena stavba za 4. stroj v tovarni; delali smo opeko z Zadvoru; če je bilo premalo delavcev za razkladanje vagonov na lesnem prostoru, smo jih šli razkladat, nobenega fizičnega dela se nismo ustrašili.

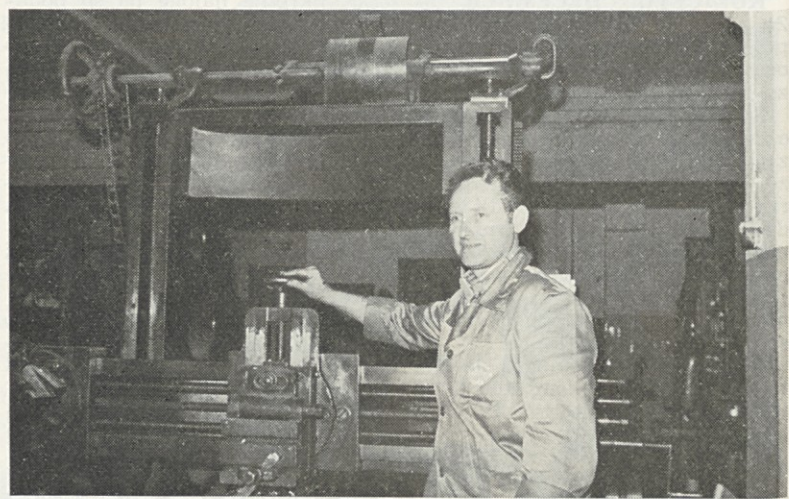
Sodelovali smo tudi v pevskem zboru, ki je štel prek 100 članov in s katerim smo gostovali po najrazličnejših krajih Slovenije, tekmovali v Mariboru in prišli celo do snemanja na ljubljanskem radiu. Aktivno je delovala dramska sekcija, ki je imela številne privržence in polno obiskane predstave. Že takrat smo hodili v gledališče v Ljubljano, s kolesi, z vlakom, kakor je pač nanese, do-

mov pa največkrat peš, ker je bilo prometnih zvez z mestom takrat še malo. Potem je bil tu še šport; v velikem številu smo spremljali npr. nogometne tekme na igraču v Polju in spodbujali naše tovariše.

Leta so tekla, ustvarili smo si družine, prišle so nove obveznosti, skrbi in interesi. Otroci so nam rasli, v tovarni je bilo vedno nekaj novega. Vedno smo za nečem stremeli, hoteli doseči kaj novega in boljšega. Danes, po 30 letih, živimo tako, kot si nekoč nismo upali sanjati niti v najdrzejših sanjah. In prav zato, mislim, da smo srečna generacija, ker v svojih spominih lahko primerjamo današnji čas s časi pred 30 leti in znamo ceniti vse te spremembe, ki so se zgodile v naše dobro. Vendar je pri tem vseeno malo grenkobe, nič več si nismo taki tovariši, kot smo si bili nekoč. Vse nas je potegnil za sabo današnji moderni potrošniški svet, ene bolj, druge manj. Vendar življenja ne moremo ustaviti. teče naprej. Prav zato so spomini na dni pred tridesetimi leti enkratni, lepi in to gotovo ne samo zato, ker so bili to tudi dnevi naše mladosti.

Samoupravljanje sem spremljala vsa leta bolj z druge strani mize, saj sem bila med prvimi zapisničaricami na sejah samoupravnih organov. Še danes pišem zapisnike v eni od komisij DS, katere članica sem. Delo samoupravnih organov me je vedno zanimalo, tako da mi je kar dobro poznano.

Lahko rečem, da se je v dobrih 25 letih samoupravljanje veliko spremenilo. Ni bilo lahko zaorati ledine pri tako pomembni in odgovorni nalogi. Nepoznavanje, negotovost in iskanje je v tistih prvih dneh reševal idealizem, zavest in čut odgovornosti samoupravljalcev. Marsikaj je bilo v teh letih razjasnjeno in dognano, zaradi česar je tudi razgledanost samoupravljalcev danes veliko boljša. Nespremenjena pa je ostala odgovornost članov samoupravnih organov, ki je bila in je velika, saj morajo reševati in sklepati o najrazličnejših stvareh, ki so za ves kolektiv dostikrat življenjskega pomena. In težko se je z vso odgovornostjo odločati o stvareh, ki jih ne poznaš, saj kljub vsem prizadevanjem in trudu ne more biti vsak član kolektiva v isti osebi, npr. delavec v proizvodnji, tehnični ali finančni ali komercialni strokovnjak. To se mi zdi, da je največja težava in odgovornost članov samouprav-

Lado Šubelj (Foto: V. B.)

nih organov. Zato je tu izredno dragocena pomoč strokovnih služb, ki pripravljajo predloge, pojasnila in poročila.

Od časa do časa se pojavljajo na sejah samoupravnih organov težnje posameznikov ali skupin, ki skušajo uveljaviti svoje predloge, ki niso v korist delovni organizaciji kot celoti, ampak zasledujejo le osebne koristi. Včasih so posamezniki le preveč prepričani, da je njihovo mnenje edino pravilno in ga skušajo na vsak način uveljaviti. Tudi kak predlog je včasih premalo jasn in za njim se skrivajo osebni interesi in koristi.

Vsi smo pač ljudje, s svojimi nagnjenji in slabostmi, in to se izraža v našem delu in življenju in tudi v delu samoupravnih organov. Zato nisem nikoli zavidala članom samoupravnih organov, ko so morali odločati in reševati najrazličnejše stvari.

Vendar je bilo delovanje samoupravljanja v naši delovni organizaciji v celoti dobro. Dokaz za to je napredek, ki je bil dosežen v zadnjih 25 letih tako v tovarni kot v vsej njeni okolici.

♦ **Tovarišica Boža SEVER** je prav tako prejela priznanje za 30 let dela v kolektivu.

Ko smo jo obiskali na delovnem mestu, smo jo povprašali za mnenje o tem, kakšni naj bi bili medsebojni odnosi delavcev.

Zelo sem bila vesela in ponosna, ko sem dobila priznanje za tridesetletno delo v tovarni. V teh letih sem doživela v tovarni marsikaj lepega in tudi težkega. V spominu so mi ostali le lepi dogodki in prijetni doživljaji.

Menim, da so odnosi med delavkami v akordah kot tudi med delavkami v celotni papirni dvorani dobri. Dobro bi bilo, če bi se odnosi sodelovanja in enakopravnega odločanja v akordah še nadalje razvijali. Vsem delavkam bi morali dati možnost za odločanje o delu in za sodelovanje pri reševanju problemov v papirni dvorani.

♦ **Tudi tov. Stane UDOVIČ** je prejel priznanje za 30-letno delo v delovnem kolektivu.

Ob obisku na delovnem mestu pa nam je na zastavljena vprašanja v zvezi z možnostjo izobraževanja ob delu in napredovanjem odgovoril:

Možnosti za izobraževanje ob delu so v Papirnici Vevče velike, žal pa so možnosti za napredovanje v vzdrževanju majhne. Napreduješ lahko v vodjo skupine oziroma po opravljeni tehniški šoli v tehniko, vendar so mesta zasedena.

Menim, da je delo vzdrževalcev zelo specifično, saj je potrebno za pravičen pristop k opravljanju dela poznati tudi del proizvodnega procesa izdelave papirja. Te sposobnosti si vzdrževalec pridobi skozi dolgoletne izkušnje.

Zelim opozoriti tudi na to, da imajo mladi kadri dovolj možnosti spoznavanja z delom vzdrževalca, žal pa se za to premalo zanimajo.

Sedaj, ko veliko razpravljamo o nagrajevanju, bi še posebej poudaril nagrajevanje po opravljenem delu.

♦ **Tov. Ciril JERIHA** je prejel odlikovanje RED ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO.

Boža Sever

Stane Udovič

Ciril Jeriha

Peter Hribar

Zdenka Lorbek

Ivka Peternel

vanj članov delovne organizacije Papirnice Vevče

Tov. Cirila Jeriha smo povprašali za mnenje o načinu obveščanja in seznanjanja o dogajanjih v podjetju. Odgovoril nam je:

V tem letu, predvsem v zadnjih mesecih, lahko ugotovimo, da je informiranost kolektiva o raznih dogajanjih v kolektivu in izven njega mnogo boljša kakor prejšnja leta. V času, ko se pripravljala nova samoupravna organiziranost po TOZD, je bilo mnogo sestankov, zborov kolektiva, na katerih so bile podane razne informacije o stanju podjetja. Mnogo teh informacij redno prinaša Naše delo pa tudi nekaj drugih pismenih analiz in informacij je bilo dano kolektivu v razpravo. Kljub boljšemu informiranju pa še vedno ugotavljamo, da je kolektiv o marsičem neseznanjen. Po mojem mnenju ni pomembno samo dejstvo, da je bila informacija podana, temveč tudi to, kako je bila sprejeta. Zato moramo v prihodnje te informacije podati večkrat in v različnih oblikah in verjetno tolikokrat, da bo kolektiv jasno. Pri tem pa mislim, da moramo ponovno ugotoviti, kdo vse je v kolektivu dolžan dati in prenašati informacije. Verjetno niso to samo nekateri člani kolektiva, temveč po strokovni plati tudi vsi nadrejeni, vsi voljeni člani kolektiva v razne delegacije, svete, odbore kakor tudi vsi člani DS, ki morajo o svojem delu poročati bazi, sindikalna organizacija, člani ZK itd.

Živimo v času naglega družbenega razvoja, nove samoupravne organiziranosti družbe. V kolektivu končujemo veliko investicijo V. papirnega stroja, na tržišču so nastale težave tako pri nabavi surovin kakor tudi pri plasmaju gotovih izdelkov. Konkurenca je zelo močna. V zvezi z navedenim pa nastajajo pri poslovanju razne težave, ki pa si jih v kolektivu različno tolmačimo. Te težave so in bodo prisotne tudi v prihodnje; pomembno je, kako jih bomo reševali. Vse preveč radi prenašamo skrb za reševanje teh težav na sodelavce, podrejeni na nadrejene in obratno, vsi skupaj pa iščemo rešitve izven podjetja ter se pri tem vse premalo zavedamo, da je prihodnost sicer naša, bo pa verjetno takšna, kakršno si bomo sami ustvarili.

♦ Tov. Vladimir ŠUBELJ je prejel odlikovanje MEDALJO DE-LA.

V zvezi z zastavljenim vprašanjem o samostojnosti in ustvarjalnosti na delovnem mestu nam je odgovoril takole:

Poklic ključavničarja v vzdrževanju z veseljem opravljam, ker vem, da le dobro in vestno opravljeno delo rodi uspeh. Mnogo truda in znanja — teoretičnega in praktičnega — je treba vložiti, da te pot pripelje do strokovnosti, s katero lahko samostojno ustvarjaš zamisli na delovnem mestu. Z izmenjavo delovnih izkušenj s sodelavci uresničujemo cilje, ki nam jih nalagata kolektiv in družba.

Priznanje, ki sem ga prejel za delo, mi daje še večjo spodbudo za še boljše delo in tesnejše sodelovanje med delavci v tovarni. Dvajsetletne delovne izkušnje bom prenašal na mlajše, da bomo skupaj nadaljevali in ustvarjali začrtano pot našega kolektiva.

♦ Tov. Miro SMREKAR je prejel odlikovanje RED DELA S SREBRNIM VENCEM.

Dejal je: Dober vodja mora imeti poleg strokovnih sposobnosti tudi druge človeške vrline, kot na primer požrtvovalnost, tovarištvo, odnos do sodelavcev, biti mora razumevaljoč. Od podrejenih mora zahtevati izpolnjevanje zadanih nalog, dober vodja naj bi kontroliral izvajanje nalog, na delovnem mestu pa mora biti prisoten fizično in psihično. Od dobrega vodje pričakujemo tudi, da zna hitro in pravilno ukrepati. Odnos podrejenih do vodje je takšen, kakršnega si ustvari vodja. Pripombe o delu s strani podrejenih imajo čisto dobronameren namen, žal pa vodje večših negativno reagirajo, kar se mi ne zdi v redu!

♦ Tov. direktor Janez LEDNIK, dipl. oec. je prejel odlikovanje RED DELA Z ZLATIM VENCEM.

S tov. direktorjem smo se pogovarjali o uspešnem načinu vodenja na sedanji stopnji razvoja naše samoupravne družbe in o timskem delu. V zvezi s tem nam je odgovoril:

Zakon o združenem delu je prinesel spremembe, ki očitno omogočajo, poleg drugih organizacijskih novosti, tak način vodenja delovne organizacije ali pa temeljnih organizacij združenega dela, ki najbolj ustreza združenemu delu. Seveda, izbrati pravi način neposrednega vodenja vseh poslovnih in samoupravnih funkcij je zapletena zadeva, kajti treba je zagotoviti učinkovitost in racionalnost vodenja.

Če imamo pred sabo končni cilj združenega dela, to je *proizvesti in prodati čim več in s čim manjšimi stroški*, je s tem povedano, da mora biti tudi metoda vodenja podrejena tem ciljem, s tem da je vodenje

samo neposredno strokovno izvajanje nalog, ki izhajajo iz sklepov samoupravnih organov tozdov, samoupravnih organov združenega dela na ravni delovne organizacije ali sestavljene organizacije združenega dela (Slovenija papir).

Največji problem in tudi najkoristnejši končni efekt je vsekar zagotoviti skladnost proizvodnje (maksimalno koriščenje kapacitet, racionalnost) ter ostalih elementov poslovanja vseh temeljnih organizacij združenega dela.

Če hočem odgovoriti na vaše vprašanje o vodenju, moram upoštevati prav ta moment.

Naša organizacija združenega dela je v zadnjih letih doživela velik razvoj; obseg proizvodnje se je podvojil; očitno je bilo nujno postaviti novo organizacijo dela, zato predstavljajo na novo organizirane temeljne organizacije združenega dela osnovo za poglobljeno samoupravljanje, obenem pa narekujejo tudi nov pristop k operativnemu vodenju.

Osnovni poudarek pri vodenju v tozidih ali na ravni delovne organizacije vidim zato v koordinativni funkciji. Tehnološki proces in integralna povezanost med delovnimi enotami in oddelki je tako močna, da narekuje čim bolj usklajeno delo vseh proizvodnih in tudi drugih faktorjev.

Doseči optimalno koordinacijo pa je spričo širokega področja nemogoče s starim načinom vodenja; pri tem mislim po linijski hierarhiji; nujno je, da se individualni poslovodni organi pri svojem vsakdanjem delu, tj. pri izvrševanju samoupravno sprejetih sklepov ali operativnem vodenju opirajo na konsultacijo in obravnavanje tekočih problemov s tistimi vodji in sodelavci, ki lahko kaj prispevajo pri reševanju konkretnih načrtov.

Dosedanji način takšnega obravnavanja strokovnih nalog je vodil prek strokovnih svetov ali kolegija. Po novem zakonu pa strokovni sveti niso več organi samoupravljanja, marveč so lahko le posvetovalna telesa individualnih poslovodnih organov.

Mislim, da je tudi v prihodnje potrebno zadržati takšne oblike sodelovanja in koordinacije, s tem da formacije v strokovnih svetih ali kolegijih ne bodo statične, temveč bi se spreminjale sestave teh teles glede na konkretni problem ali delovno nalogo; drugače povedano, v ta posvetoovanja bi bili pritegnjeni vsi tisti sodelavci, ki lahko prispevajo k reševanju konkretnih nalog. Takšen način

bi naj veljal v tozidih posebno tam, kjer gre za večje število delovnih enot, obratov oz. oddelkov. O timskem delu smo dostikrat razpravljali, imamo pa tudi konkretne izkušnje s tega področja.

Mnoge naloge v sklopu problemov vodenja lahko rešujemo tudi s timskim delom, vendar gre tu predvsem za strokovno delo skupine delavcev za čisto določene delovne naloge.

Iz dosedanjih izkušenj vidimo, da smo s timskim delom večkrat hitro reševali določene tehnično-tehnološke naloge, bolj ali manj uspešno.

Tudi razne naloge s področja investicij rešujemo prav tako z delom tima (investicijski elaborati, uvajanje itd.). S takšnim delom je bilo opravljenega v naši delovni organizaciji ogromno dela, prihranili smo velike izdatke, ki bi jih v zadnjih letih lahko merili z milijardami (starimi).

Vendar pa pripadnost k sodelovanju v timu ni bila dejansko na taki višini, kot smo to pouda-

rjali. Timsko delo zahteva dobrega koordinatorja, ker mora biti delo v timu strogo razdeljeno po strokovnosti in sposobnosti. Vsak član tima mora stoočstno opraviti svojo zadolžitev in nato sodelovati pri celotnem konceptu reševanja danega problema. Funkcioniranje tima pa je v mnogem odvisno tudi od kolegialnosti in osebnih nagnjenj do reševanja nalog v neki delovni skupini. V teh osebnih odnosih se pa mnogokrat nismo mogli ujeti in zaradi različnih strokovnih stališč je prihajalo tudi do osebnih navzkrižij. To pa je največja ovira za dobro funkcioniranje tima. Če bomo uspeli izgladiti te človeške odnose, bo tudi timsko delo še bolj zaživel.

Vsem nagradencem in odlikovancem, ki ste sodelovali v pogovoru, lepa hvala in še enkrat iskrene čestitke!

Pogovor pripravila in vodila:
R. J.

Povedali so nam

ANTON VODNIK:

V tovarni sem zaposlen že dvajset let, zato sem tudi letos dobil jubilejno nagrado. Zelo sem je bil vesel in obenem ponosen nanjo. Dvajset let že vstajam ob pol štirih zjutraj in se odpravim na enourni jutranji sprehod iz vasi Zagorice, kjer sem doma, na avtobusno postajo v Dolsko. S tem avtobusom se odpeljem do Šentjakoba, kjer prestopim na vevški avtobus. Tako vsak dan opravim poleg dveh sprehodov še štiri avtobusne vožnje. Zdoma sem dnevno dvanast ur. V zimskem času, ko so dnevi krajši, odhajam in prihajam domov ponoči. Ta dolga pot me sedaj še ne utruja preveč, le kadar je vreme slabo, ni ne vem kako prijetno.

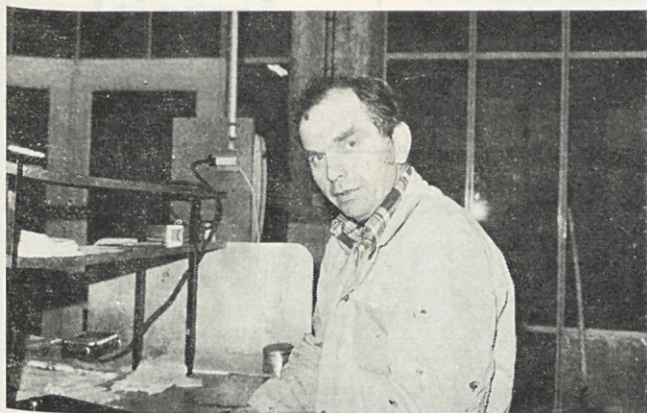
Na delo v Papirnico hodim rad in v brusilnici, kjer delam vseh dvajset let kot brusilec lesa, sem kar zadovoljen. Edino, kar me pri delu moti, je velik hrup, ropot in prepri. Zato si želim, da bi v prihodnjem letu montirali na vrata, ki vodijo iz čistilnice lesa v brusilnico, avtomat za zapiranje vrat. S to skromno izboljšavo bi se mi delovni pogoji izboljšali.

ANTON KEBER:

V Papirnici Vevče delam petindvajset let. Na marsikaterem delovnem mestu sem že bil, od holandskega delavca do kurjača parnega kotla. Sedaj sem mazalec v strojni dodelavi papirja. Zelo sem zadovoljen s tem delom. Vem, da je od mene odvisno, da se ležaji dodelavnih strojev v redu vrtijo in tako čutim, da je tudi moje delo pomemben člen v veliki verigi delovnih nalog v podjetju. Tovarna mi pomeni delo, brez katerega pač ljudje ne moremo biti, in s tem možnost pridobitve sredstev za zadostitev življenjskih potreb.

V Papirnici seveda prav z vsem nisem čisto zadovoljen; moti me na primer način sprejemanja nekaterih delavcev, ki nimajo niti osnovne izobrazbe. Menim, da bi morali za vsakega, ki ga sprejememo, vedeti za njegovo preteklost. Opažam tudi, da se mladi v tovarni premalo udeležujejo v raznih dejavnostih, predvsem pa na športnem področju.

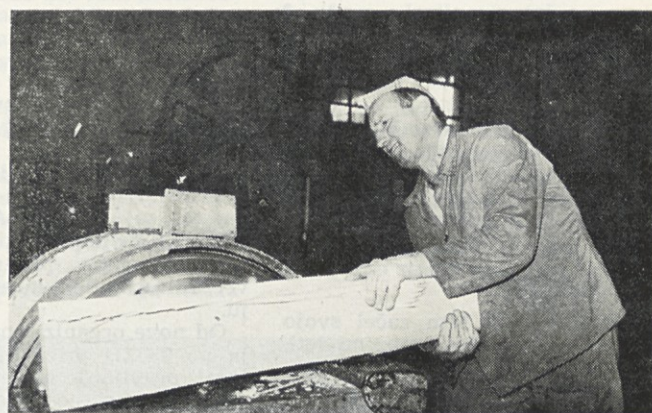
V prihodnjem letu pričakujem večjo proizvodnjo in zato tudi (Nadalj. na 6. strani)

Miro Smrekar

Janez Lednik

Anton Vodnik

Anton Keber

Jože Lampič

Fanika Rudolf

Predstavljamo vam nove temeljne organizacije združenega dela

VEVČE, DECEMBER — V prejšnji številki Našega dela smo vam predstavili TOZD Grafični papirji, v današnji številki pa vam predstavljamo TOZD VETA.

1. Ekonomsko stanje poslovanja

Glede na možnosti ustvarjanja realizacije in dohodka ima VETA v svojem sestavu naslednje proizvodne dejavnosti:

- proizvodnja tapet,
- proizvodnja lepila,
- priprava (poslovno-tehnične) dokumentacije.

PROIZVODNJA TAPET je glavna poslovna dejavnost in obsega letno najmanj:

- količinske proizvodnje: okrog 1,700.000 rolic tapet in
- realizacije (prihodka) 75 milj. dinarjev.

Prihodek od tapet predstavlja 97 % skupnega prihodka. Število zaposlenih: 71 delavcev.

PROIZVODNJA LEPIL (za polaganje tapet) je v tehnološkem sestavu proizvodnje tapet in obsega letno najmanj:

- količinske proizvodnje 15 ton (75.000 zavitkov),
- realizacije (prihodka) 75 milij. lijonov dinarjev.
- realizacije (prihod.) 1,500.000 (samo pakiranje).

PRIPRAVA POSLOVNE DOKUMENTACIJE obsega poslovanje tiskarne, ki je tehnološko in organizacijsko samostojna enota. Tiskarna obsega naslednje dejavnosti:

- tiskanje (knjigotisk in sitotisk) različnih tiskovin za poslovno tehnično dokumentacijo,
- razmnoževanje (ciklostil tehnika) različnega informativno-poslovnega materiala),
- izdelava katalogov tapet.

Poslovanje tiskarne je usmerjeno predvsem interno (za potrebe DO — delovne organizacije in VETA). Tiskanje in razmnoževanje omogoča pridobivanje dohodka na podlagi interne realizacije znotraj DO.

Tisk obsega količino okrog 900 tisoč odtisov na formatu A 4, razmnoževanja pa okrog 450.000 pol A 4 formata.

Možni prihodek od tega je okrog 850.000 din (1 % celotnega prihodka). V tiskarni je zaposlenih 5 delavcev.

Skupno obrat VETA obsega letno:

- prihodka okrog 77,350.000 din (okrog 10 % prihodka DO),
- dohodka: okrog 32,000.000 din (okrog 40 % prihodka),

— čistega dohodka: okrog 20,000.000 din (okrog 25 % prihodka),

— akumulacija: okrog 22,000.000 din (okrog 27 % prihodka),

— skupno število zaposlenih je 82 delavcev (okrog 7 % zaposlenih v DO),

— letni dohodek na zaposlenega znaša 390.000 din.

Čisti dohodek in akumulacija so samo okvirno ocenjene postavke, ker VETA še nima samostojnega ugotavljanja finančnega izida (bilance uspeha) in podrobne delitve dohodka (tudi stroški skupnih služb še niso razmejeni po TOZD, kar moti jasnost izračuna dohodka).

Primerjalno ocenjevanje ekonomske uspešnosti poslovanja VETA vodi do zaključka, da je proizvodnja tapet v primerjavi s proizvodnjo papirja zelo donosna. (Povprečna nabavna cena tapetnega papirja, ki predstavlja okrog 60 % vseh variabilnih stroškov, znaša 14,00 din/kg, enaka teža tega papirja predelane v tapete, pa obsega povprečno prodajno vrednost, ki je za skoraj 4-krat večja.)

Vrednost delovnih sredstev v proizvodnji tapet je v primerjavi z učinkovitostjo poslovanja relativno majhna (znaša manj kot enoletna vrednost akumulacije).

2. Finančno stanje

Celovit in jasen prikaz finančnega stanja za področje tapet je trenutno težko izvedljiv. V sedanji organizaciji poslovanja se namreč pretežno del finančne problematike obravnava samo na ravni delovne organizacije. Zato je potrebno za prikaz finančnega stanja po TOZD najprej izvesti celotno bilančno razmejitev sedanjega stanja sredstev delovne organizacije.

Najbolj in v celoti jasna postavka so le osnovna sredstva tapet. Ta sredstva obsegajo vrednost 34,150.000 din. Od tega obsega proizvodnja tapet in lepila 95 %, tiskarna pa 5 %. Z obstoječimi osnovnimi sredstvi v proizvodnji tapet je do junija 1977 izdelano 4,600.000 rolic tapet, kar predstavlja okrog 55,000.000 din dohodka. To pomeni, da je v preteklem obdobju že ustvarjena 1,6-kratna vrednost sedanjih osnovnih sredstev.

Denarna sredstva v zalogah surovin, pomožnem materialu ter nedokončani in končani proizvodnji so znašali ob koncu junija 1977 (po grobem izračunu in oceni)

14,500.000 din. Stanje denarnih sredstev v obliki gotovine na žiro računu, sredstva iz internih finančnih odnosov (prispevek DO k izgradnji tapet in obratno) kot tudi sredstva v obliki eksternega sovlaganja (ta vrednost za DO obsega 75,968.000 din) zaenkrat niso znana.

Glede obveznosti do drugih je jasna razmejitev kreditov v osnovna in obratna sredstva. Po stanju iz januarja 1977 ima proizvodnja tapet skupno 5,548.000 kreditnih obveznosti v obliki glavnice. Obresti od kreditov znašajo za leto 1977 765.000 din. V kreditih so zastopana osnovna sredstva 64 %, obratna pa 36 %. Odplačevanje vseh teh kreditov bo zaključeno februarja 1979.

Iz sedanjega obsega proizvodnje in že prikazane (ugodne) ekonomske učinkovitosti poslovanja je možna ocena, da dejavnost proizvodnje tapet ne bi smela imeti posebnih težav za sposobnost samostojnega reševanja tekoče likvidnostne kot tudi uspešne investicijsko-razvojne problematike.

Kot možne pomembnejše probleme finančne narave velja omeniti nevarnosti in posledice sezonskega nihanja obsega proizvodnje (blokiranje sredstev v zalogah gotove proizvodnje) in problem deviznih sredstev. VETA obsega letno potrebo deviznih sredstev v višini okrog 400.000 din. Ta obseg je relativno majhen (okrog 15 % letnih potreb po surovinah in opremi), vendar so možnosti za pridobitev teh sredstev z izvozom lastne proizvodnje zelo pičle in ekonomsko nezanimive.

Na področju vhodov in izhodov poslovanja ima proizvodnja tapet pomembno značilnost, ki se izraža v odnosu do DO in njenega zunanega ter notranjega okolja. Nabavno področje je namreč usmerjeno navzven in navznotraj DO (okrog 70 % vrednosti potreb po surovinah in energiji nabavlja znotraj DO). Tudi nekaj realizacije (prodajno področje) bo potekalo z notranjimi ekonomskimi odnosi (dejavnost tiskarne).

3. Splošni podatki

OSNOVNI PREDMET OBRATA TAPET:

Proizvodnja tapet in servisnega materiala za lepljenje tapet, opravljanje storitev dodelave tapet, maloprodaja lastnih izdelkov, opravljanje tiskarskih storitev za lastne potrebe.

Število in struktura oseb pri delu:

- skupno število zaposlenih 76
- žensk 21
- moških 55
- dvoizmensko delo.

4. Način izvajanja delovnega procesa in delitev dela

Način izvajanja delovnega procesa, delitev dela, delovnih nalog in pooblastil je razviden iz organizacijske sheme, ki je trenutno v veljavi.

Organizacijska shema z novo organizacijo naj ne bi doživela bistvenih sprememb. Naziv ORRAT TAPET se spremeni v TOZD, vse ostalo ostane praktično nespremenjeno.

Delovne naloge so za vsa delovna mesta opisane v opisih delovnih mest s pripombo, da se v tem obratu dela tam, kjer je to potrebno. Kakršnokoli izgovarjanje na opis delovnega mesta je nemogoče. Vsi neposredni proizvajalci so nagrajevani po delu. Sistem norm je tak, da lahko vsak delavec za tekoči dan izračuna presežek norma ur, lastni oddelek za obračun norm pa izvaja to vsakodnevno za vse delavce in daje na koncu poročilo o opravljenih norma urah.

Tak način dela je ustaljen že od vsega začetka in se je pokazal kot zelo dober.

Vodstveni kader v obratu ni stimuliran za svoje delo, kar predstavlja precejšnjo vrzel v sistemu nagrajevanja.

V bodoče bo to nujno potrebno urediti.

Realizacije med posameznimi TOZD naj bi bile jasne, kar v primeru TOZD VETA ne bo problematično.

Večina stvari je že regularnih prek dobavnic, naročilnic in faktur.

Nujno je urediti še naslednje:

- mesečno evidentiranje električne porabe, porabe pare in vode,

- uvedbo naročilnic za tiskovine. Cene posameznih tiskovin so že v pripravi,

- nujno je rešiti vprašanje režijskih stroškov uprave.

Iz navedenega je razvidno, da ima VETA realne možnosti za samostojno TOZD.

Samoupravno organiziranje bo v skladu z zakonom in organizacijo v celotni delovni organizaciji.

Osnovni predmet TOZD VETA bi bil naslednji:

- proizvodnja tapet in servisnega materiala za lepljenje tapet, opravljanje storitev dodelave tapet in lepljenje tapet, opravljanje tiskarskih storitev za lastne in tuje potrebe.

6. Srednjeročni plan razvoja in ukrepi za povečanje produktivnosti dela

Iz ekonomskega stanja poslovanja in finančnega poročila je razvidno, da je akumulacija pri proizvodnji tapet dokaj visoka.

Za tovarno pa tudi TOZD VETA bi z neznatnimi dodatnimi sredstvi lahko produktivnost dvignili vsaj za 25 %. Pogoji je, da se uresniči v prihodnjem obdobju plan malih investicij in to:

- nabava zavijalnega stroja za zavijanje rolic,
- nabava še enega rolavtomata,
- nabava mini premazovalne naprave,
- nabava električnega viličarja.

To so predvsem dodelavni stroji, ki predstavljajo trenutno ozko grlo v proizvodnji tapet. Število izdelanih rolic bi se z nabavo teh strojev povečalo iz sedanjih 1,700.000 rolic letno na 2,400.000 rolic.

Celotna sredstva za izvedbo plana malih investicij ne bi presejala vrednosti 1,000.000 din.

Proizvodnja tapet je v preteklem obdobju imela naslednje slabosti:

- izredno majhne izvozne možnosti,
- sezonsko nihanje akumulativnosti.

Postavlja se vprašanje, kako kompenzirati ta nihanja in kako doseči ustrezen devizni preliv.

Vzrokov za slab izvoz je lahko več:

- velik izbor tapet v zahodni Evropi,

- majhno povpraševanje po tapetah na vzhodnem tržišču (luskuzni artikel),

- slabo poznavanje tržišča,
- previsoke cene naših tapet,
- slaba kvaliteta itd.

Kolikor so izvozne možnosti res omejene na minimum, kar je skoraj nemogoče, potem bo nujno sposojanje deviznih sredstev od ostalih TOZD s tem, da bo razlika med domačo prodajno ceno papirja in izvozno ceno kril TOZD VETA.

Sezonsko nihanje je bilo v preteklem letu manj izrazito kot v prejšnjih obdobjih.

Naš vpliv na intenzivnejšo prodajo izven sezone je lahko neznamenit (intenzivnejša prodaja gradbenim podjetjem in v južne predele države). Več vpliva imajo blage zime, ki so tudi v preteklem obdobju pripomogle, da se prodaja tudi izven sezone ni ustavila. Ker lahko računamo z ostrejšimi zimami, bo nujno namenska prerazporeditev finančnih sredstev.

Seveda so rešitve tudi druge.

Visoka akumulacija v proizvodnji tapet ni zaradi tega, ker bi se ta artikel z lahkoto prodajal. Razlika med neto tovarniško ceno in prodajno ceno pa bi bila lahko tudi manjša, kolikor ne bi že od vsega začetka upoštevali naslednje:

- dobra organizacija dela,
- nagrajevanje po delu,
- razumno vodenje kadrovske politike (vsi delavci so bili na en ali drugi način preverjeni),
- izobraževanje na delovnem mestu,
- stimulativno napredovanje,
- profesionalen nastop na tržišču,

— izbor tapet za vsak okus in sistemsko formiranje cen, kakor tudi širok izbor tapet glede na ceno itd.

Iz poročila komisije za izvajanje ZZZ

Povedali so nam

(Nadalj. s 5. strani)

večje osebne dohodka. V novi organiziranosti podjetja po TOZD naj bi bila zainteresiranost vsakega posameznika za boljše gospodarjenje večja kakor do sedaj.

JOŽE LAMPIČ:

Na holandcih sem začel svojo delovno pot pred trinajstimi leti. Po delu na I. in II. papirnem stroju in v premaznem obratu sem pristal v TOZD VETA, kjer popravljam in brusim vzorčne valje. S svojim delom sem izredno zadovoljen, ker mi nudi veliko svobodne ustvarjalnosti. Lahko vam skromno povem, da sem zaenkrat edini v Sloveniji, ki opravljam delo te vrste. Rad prihajam v tovarno, moti me le zgodnje vstajanje (ob 5. uri) in vsaka »potegnjena« minuta v postelji se mi zdi strašno sladka. Ožji sodelavci so tudi moji prijatelji, katerim v svojem prostem času popravljam ure, ovratne verižice in zapestnice ali celo pete na čevljih, kadar so obrabljene. Naj vam zaupam, da so fina — drobna mehanska dela moj konjiček.

Povedati vam moram tudi, da me v tem letu, ki ga zaključujemo, najbolj moti neurejena okolica posameznih obratov; če pogledam

skozi okno svoje »delavnice« proti posameznemu obratu, se mi pač ne nudi posebno lepa slika in tej podobnih je v tovarni žal veliko. V prihodnje bi morali misliti tudi na to, saj »OBLEKA NAREDIL ČLOVEKA« in prvi vtisi so včasih zelo pomembni. Pogrešam tudi več kulturne dejavnosti v podjetju.

Od nove organiziranosti podjetja po TOZD pričakujemo boljše samoupravljanje in neposrednejše odločanje pri gospodarjenju posameznega TOZD in s tem boljši uspeh celotne delovne organizacije.

FANIKA RUDOLF:

V obratu družbene prehrane sem zaposlena tri leta. Opravljam delo pomočnice kuharja, sicer pa mi je kuhanje pravi užitek. Glede na raznolikost dela pa mi delo povzroča občasno malo nejevolje. Odnosi na delovnem mestu prav zaradi tega niso najboljši, kar vsekakor vpliva tudi na kvaliteto dela. Pričakujem pa, da se bodo z novo organiziranostjo TOZD družbeni standard medsebojni odnosi uredili tako, da bomo delavci opravljali svoje delovne naloge z veseljem. Pričakujem, da bo izid tega v prid nam in vsem ostalim.

V. B.

Dne 24. 11. je bila v Ljubljani osrednja proslava ob 35-letnici gibanja Delavska enotnost in izhajanja časnika Delavska enotnost, glasila slovenskih sindikatov. Tega dne so odkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je bila ustanovna konferenca Delavske enotnosti. Na slovesnosti ob tej priložnosti je sodeloval tudi naš papirniški pihalni orkester (Foto: Borivoje Repe)

Nova organiziranost OO ZKJ Papirnice Vevče

Na osnovi sklepa Občinske konference ZKS Moste-Polje je konferenca OOZKJ Papirnice Vevče dne 4. XI. 1977 sprejela sklep o ustanovitvi štirih OOZK v OZD, in sicer:

OOZK Tehnični papirji — 42 članov ZK,

OOZK Skupne službe in TOZD DS — 35 članov ZK,

OOZK Grafični papirji — 11 članov ZK,

OOZK Veta — 7 članov ZK.

Takoj nato pa so bili volilni sestanki, na katerih so bila izvoljena vodstva OOZK, in to:

OOZK Tehnični papirji — za sekretarja tov. Vojo Stančulovič,

OOZK Skupne službe in družb. standard tov. Stane Jalovec,

OOZK Grafični papirji tov. Stane Anžur,

OOZK Veta tov. Peter Lajovic.

Izvoljeni so bili tudi delegati za konferenco ZK OZD, ki šteje 21 članov. Konferenca je na svojem prvem sestanku izvolila 7-članski komite; za sekretarja konference tov. Iva Avblja, za namestnika pa tov. Milana Izgorška. Konferenca je izvolila tudi komisijo za idejno politično izobraževanje, katere predsednik je tov. Marko Goršič.

OOZK so izvolile tudi devet-člansko komisijo za kadrovska in mladinska vprašanja pri konferenci ZK; njen predsednik je tov. Ljubo Zabukovec, namestnik pa tov. Jože Zajšek.

Opredeliti moramo delo konference ZKJ OZD in komiteja konference. Komite in konferenca v OZD nista samo koordinacijski ali poslovodni organ, ampak imata podobno vlogo, kot jo ima občinski komite do osnovnih organizacij. Vsi sklepi, ki jih sprejme konferenca, so obvezni za vse osnovne organizacije.

Pred nami je veliko pomembnega dela v zvezi z reorganizacijo delovne organizacije, s kadrovanjem, z gospodarskim položajem OZD, ki je dokaj kritičen. Osnovne organizacije naj ne čakajo navodil, ampak se sestajajo in delajo. Naše delo mora biti zdaj, po novi organiziranosti ZK, še boljše, kot doslej. To je bil tudi glavni namen naše organizacije.

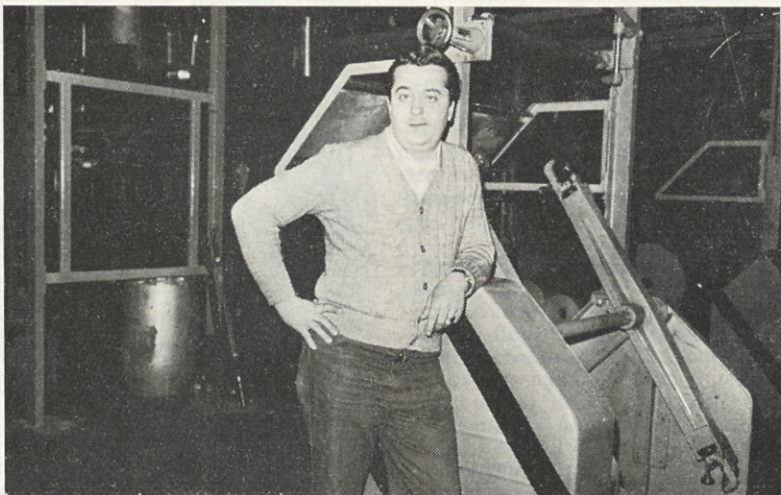
Komisija za sestavo sklepov s konference OOZK — tov. Stane Jalovec, Jože Žibert in Andrej Zupšek — je pripravila predlog sklepov. Pri tem sta sodelovala tudi sekretar tov. Avbelj in predsednik delovnega predsedstva tov. Silvo Razdevšek.

Prisotni so soglasno potrdili predlog sklepov, s tem da na koncu dodajo še eno točko:

»10. Formalni sprejem novih članov v ZKJ in izročitev knjižic se opravi ob pomembnejših praznikih, na svečan način na skupnih sestankih vseh organizacij naše OZD.«

1. **Kadrovanje v ZK** — povečati velja skrb sprejemanju novih članov po že sprejetih kriterijih.

2. **Kadrovska politika v delovni organizaciji**

Peter Lajovec, sekretar OO ZK — TOZD Veta

Stane Anžur, sekretar OO ZK — TOZD Grafični papirji

— kadrovanje na vodstvena in vodilna delovna mesta mora obravnavati naša kadrovska komisija in pri izbiri kandidatov podati svoje mnenje in mnenje OOZKJ konferenci oz. komiteju, le-ta pa oblikuje stališče OOZK;

— nekatera delovna mesta bodo v prihodnosti izpraznjena zaradi odhodov v pokoj. Ustrezne nadomestitve predlagamo pravočasno, vsekakor pa vsaj leto dni pred odhodom;

— sprejeli smo novo organizacijo naše DO. Takoj naj se razpišejo nova predvidena delovna mesta in vsa tista, ki bodo še potrebna za nemoten potek dela.

3. **Uvajanje zakona o združenem delu**

— delo pri uveljavljanju ZZZD naj se pospešeno nadaljuje, da bomo do 1. 1. 1978 sklenili vse potrebne medsebojne sporazume. Vse družbenopolitične sile v DO so dolžne delati za to, da ti formalni akti zaživijo. Komisiji nudi OOZK vso podporo.

4. **Gospodarski položaj v DO ni zavidljiv.**

— Zahtevamo, da se v celoti realizira že sprejet stabilizacijski program;

— ustrezno težo velja dati načrtom in programom nadaljnega

dela in zahtevamo, da se realizirajo v zastavljenih rokih;

— predlogi za samoupravne organe naj bodo dani v pisni obliki, strokovno utemeljeni in medsebojno usklajeni;

— uveljaviti zaupanje v sposobne strokovne kadre, od katerih zahtevamo kvalitetno in samostojno delo. O uspehih svojega dela pa morajo poročati in zanje prevzeti polno odgovornost;

— neodgovorno delo z materialnimi posledicami naj se javno objavi z navedbo vrednosti škode, s polnim imenom povzročitelja in temu naj takoj sledijo ustrezni ukrepi.

5. **Osnutek in priprave za prehod na novo točkovanje** je treba izpeljati v okviru strokovnih služb, brez upoštevanja kakršnihkoli neutemeljenih pritiskov posameznikov;

— odpraviti t. i. »mezno« gibanje s konkretnimi predlogi strokovnih služb.

6. **Izboljšati moramo vsestransko informiranje** kolektiva, ki pa je povezano s takojšnjim začetkom dela informacijskega centra. Zahtevamo tako organizacijo informacij, ki bo v skladu z ZZZD.

7. **Problemатiko mladinske organizacije** (finance, prostori) naj se reši skupno z mladinsko organizacijo in s komisijo za kadrovska in mladinska vprašanja.

8. **V medsebojnih samoupravnih sporazumih** naj bodo dohodkovni odnosi čim bolj natančno opredeljeni.

9. Delo CZ in odbora za LO in DS naj se okrepi s tem, da se ZK tvorno vključi v odpravljanje problemov (prostori, načrt proizvodnje).

Predlagamo, da se izvrševanje sklepov kontrolira na vsakem sestanku konference oz. OZK po TOZD in v DS SS.

Vsi sprejeti sklepi bodo prebrani na posameznih sestankih osnovnih organizacij. Tako bodo vsi člani ZK seznanjeni z njimi in bodo za izvrševanje le-teh tudi zadolženi.

Po zapisniku J. S.

Reorganizacija OO ZSMS Papirnice Količevo

KOLIČEVO, DECEMBER —

Že dalj časa opazujemo, da je mladinska organizacija v Papirnici Količevo prevelika po številu, da bi skupaj kot celota lahko uspešno vodila vse akcije, ki smo si jih zadali. Med seboj se premalo poznamo in imamo tudi premalo neposrednih stikov. Da bi delo poživili, smo se na predsedstvu OO ZSMS že v novembru domeni, da bomo ustanovili aktivne. Aktiv je manjša skupina mladincev, kjer se mladi med seboj dobro poznajo, ker delajo skupaj na enem delovnem področju. Ustanovitev aktivov pa nam je narekovala tudi reorganizacija delovne organizacije po TOZD.

Tako so se sestali mladi po posameznih TOZD in ustanovili aktivne: v TOZD Energetika; v TOZD Vzdrževanje so ustanovili svojo OO ZSMS, aktiv pa so ustanovili še v TOZD Papir in karton ter Lepenka ter DSSS.

Mladinci v TOZD Vzdrževanje pa so se odločili, da bodo ustanovili svojo OO ZSMS. Na ustanovnem sestanku, ki je bil 18. 11. 1977, so se za osnovno organizacijo odločili zlasti iz naslednjih razlogov. V vzdrževanju je okrog 60 mladih; od teh je kar 30 članov ZSMS. Za predsednika OO so izvolili Matjaža Repnika, za sekretarja pa Mira Glavinca. Izvolili so tudi predsedstvo, ki šteje 10 članov.

Pripraviti je potrebno še vse akte, ki jih mora OO imeti, in tudi akcijski program dela.

Vsak aktiv naj bi na osnovi skupnega programa dela pripravil svoj program konkretnih akcij, ki jih bodo imeli v posameznih sredinah. Skupne akcije pa bodo reševali skupaj vsi mladi v Papirnici.

OO ZSMS Papirnica Količevo se vključuje tudi v priprave na delegatske volitve v občini.

Na svojih sestankih smo že evidentirali mlade za splošno in temeljno delegacijo. Sodelovali bomo tudi pri kandidacijskem postopku. Prav tako so posamezni aktivni evidentirali svoje predstavnike v delavske svete TOZD. OO ZSMS se je vključila tudi v razna tekmovanja, ki jih organizira Občinska konferenca ZSMS Domžale; to je v tekmovanje za najboljšo OO ZSMS v občini in v tekmovanje za najboljšega mladega samoupravljalca.

Namen tekmovanja je poživiti delo osnovnih organizacij v TOZD, okrepiti kolektivno delo in izboljšati učinkovitost tako osnovnih organizacij ZSMS kot tudi posameznikov v prizadevanju za uresničevanje zakona o združenem delu in stabilizacije gospodarstva. Tekmovanje sproti spremljajo predsedstva konference mladih delavcev pri OK ZSMS in pri RK ZSMS. Tekmovanje traja do 1. februarja 1978. Ob zaključku bodo najboljši samoupravljalci in najboljša OO dobile priznanja za svoje delo. Tekmovanje za najboljšega mladega samoupravljalca poteka po sistemu točkovanja, ki ga izdela

vsaka OO ZSMS glede na pogoje in način dela. Za izbor pridejo v pošte delavci vseh kvalifikacij do 27. leta starosti, lahko pa se izbere tudi starejši, če se je s svojim delom aktivno in še posebej izkazal pri inovatorski in raziskovalni dejavnosti.

V kriterijih za ocenjevanje je potrebno upoštevati: količino in kvaliteto opravljenega dela, odnos do delovnih sredstev, njegov prispevek k izboljšanju tehnološkega procesa in k dvigu proizvodnje. Ni nujno, da so njegovi inovativni predlogi potrjeni; pomembno je, da s tem kaže interes k izboljšanju proizvodnega procesa.

Ocenjevati je potrebno tudi delo v samoupravnih organih, družbenopolitično delo in delavčev odnos do sodelavcev.

Ocenjevanje delavca naj bi bilo mesečno.

Vključili smo se tudi v tekmovanje za najboljšo OO ZSMS; tudi to tekmovanje bo trajalo do 1. 2. 1978. Vse akcije, ki jih OO izvede, se točkujejo. Čim več zbranih točk pomeni, da je OO tudi več in boljše delala. Ocenjuje se po posebnih kriterijih, ki jih je sestavila konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS Domžale.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

35 LET

1942 * 1977

Za sodelovanje na pohodih, ki so posvečeni zgodovinskim dogodkom iz NOB, smo tudi mi določili pohodno enoto, ki naj bi tu sodelovala. Pohodi predstavljajo tradicijo in obujanje revolucionarne preteklosti.

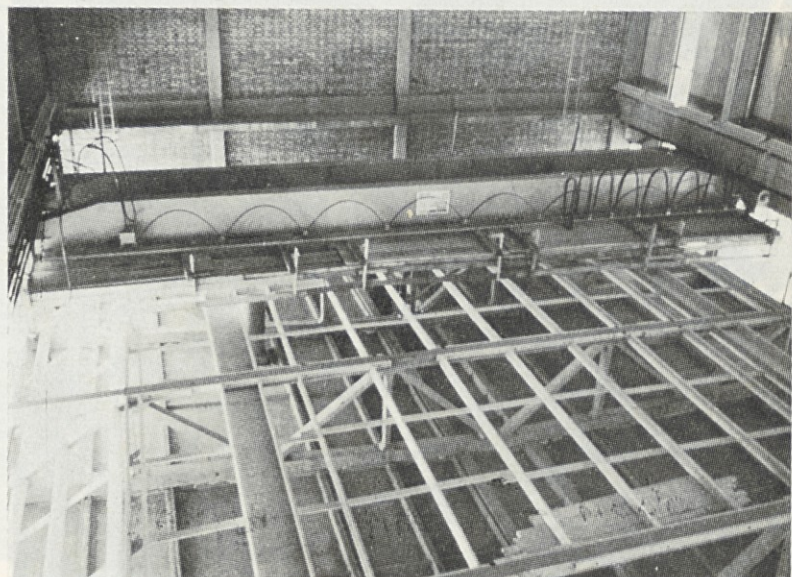
Poskušali bomo sodelovati tudi na športnih prireditvah, ki jih bo organizirala OK ZSMS, vendar tu naletimo včasih na težave, saj nam štiriizmensko delo, dežurstvo ali zastoji onemogočajo množično udeležbo na tekmovanjih.

Bliža se tudi konec mandatnega obdobja vodstva naše mladinske organizacije. V januarju bo volilna in programska konferenca, do takrat pa so potrebne še mnoge priprave, da bo taka organizacija, kot smo si jo zamislili, tudi dobro in uspešno stekla.

Mija Bizjak

Stane Jalovec, sekretar OO ZK — Skupne službe

Izdelava dvojnega stropa (Foto: M. Bizjak)

Nove oblike dela služb za varstvo pri delu slovenske papirne industrije

VEVČE, DECEMBER — Slovenska industrija papirja, celuloze in kartona je predvsem zaradi novih investicijskih vlaganj ter kadrovske problematike zabredla v izredno težko stanje glede varstva zaposlenih delavcev pri delu.

Na zahtevo Republiškega sekretariata za delo SRS smo že februarja papirničarji dobili novega republiškega inšpektorja za delo, ki je poleg ostalih panog gospodarstva v celoti prevzel tudi celotno papirno industrijo SRS. Žal smo bili očrtani in zaznamovani, da v naši panogi nekaj ni v redu, ker smo leta 1976 izkazovali prekomerno število nesreč pri delu v primerjavi z ostalimi panogami gospodarstva.

Poglejmo si nekaj statističnih dokazov:

1. v letu 1975 je papirna industrija imela skupaj 8328 zaposlenih delavcev, nesreč pri delu pa je bilo 786 ali 94,4 na 1000 zaposlenih delavcev. Takrat oz. tega leta smo imeli le 1 smrtno nesrečo pri delu;

2. v letu 1976 smo pri približno enakem številu zaposlenih imeli že 914 nesreč pri delu oziroma 103,5 ponesrečenih na 1000 zavarovancev, kar predstavlja dvig indeksa od 109,6 na 116,2.

Po javno ugotovljenem stanju, prikazanem tudi v strokovni reviji »DELO IN VARNOST«, v 4. številki 1977, dobivamo številne upravičene očitke in bojazen, kako bo v prihodnje.

Brez pretiranega olepševanja, da nam gre v letu 1977 kaj bolje, naj povemo, da smo v letu 1977 zabredli še globlje. Do 1. 12. 1977 izkazujemo namreč že 7 smrtnih primerov nesreč pri delu, kar se verjetno ni zgodilo že desetletja: štiri smrtne nesreče pri delu v Medvodah, 2 smrtni nesreči v Krškem, 1 smrtna nesreča v Račečah ter številne težke nesreče pri delu v drugih tovarnah, med drugim tudi 5 nesreč na V. papirnem stroju v Vevčah, so bile opozorilo o stanju varstva pri delu naše panoge. Prepričani smo, da bo statistika za leto 1977 glede na stanje varstva pri delu v proizvodnji papirja, celuloze in kartona porazna. Bil je torej skrajni čas za »nujno ukrepanje«.

Kje so vzroki za tako stanje, nam je več ali manj jasno. Nove investicije, po drugi strani pa zastareli strojni park so poglavitni vzrok za tako stanje. Zastarelost strojnega parka ter delovnih priprav in naprav sta po eni strani vzrok za številne poškodbe pri delu, moderne strojne naprave ter predvsem nepoznavanje nevarnosti, premajhna poučenost ter kadrovski sestav zaposlenih na teh strojih pa so tudi vzroki za številne nesreče, ki se dogajajo v naši papirni industriji.

Službe za varstvo pri delu naše panoge imajo torej zaradi takega stanja polne roke dela. Inšpekcijski nadzor je poostren, UJV nam vsak primer nesreče pri delu temeljito razišče, zelo pogosto se nas obravnava na republiških inšpekcijskih forumih ter na skupnostih za socialno zavarovanje. Zaradi takega stanja seveda sledijo določene represalije, kot na primer mandatne kazni, ki jih daje republiški inšpektor dela, prijave sodniku za prekrške, prijave javnemu tožilcu in zelo poostrene zahteve v odločbah, ki jih predpiše republiški inšpektor za delo.

Varstvo pri delu je začelo dobivati nove oblike dela, ki jih doslej nismo poznali. V Vevčah je bilo 8. 12. 1977 že 6. redno posvetovanje vodij služb za varstvo pri delu. Na tem sestanku je bilo sprejeto precej zahtevnih nalog za ureditev in izboljšanje stanja varstva pri delu.

Med drugimi so bili sprejeti tudi naslednji sklepi:

- a) pri SOZD Slovenija papir se mora takoj ustanoviti komisija za varstvo pri delu za našo panogo;
- b) določena je bila šestčlanska komisija, ki mora v najkrajšem časovnem razdobju pripraviti predlog za ekološko dela delovnih priprav in naprav ter ekoloških razmer;
- c) določena je bila komisija, ki bo skupaj z republiškim inšpektoratom začela delati po enotnem panoškem pravilniku o varstvu pri delu;
- d) pospešeno se izobražujejo o varstvu pri delu na srednjih in strokovnih šolah, ki nam strokovno izobražujejo papirniški kader;
- e) poostren bo vsestranski nadzor nad kadrom, ki prihaja v našo

panogo, predvsem pa uvajalni seminarji za novospregate delavce, in varnostno izobraževanje;

f) odpraviti je treba v danih rokih pomanjkljivosti, ki so navedene v odločbah republiškega inšpektorja za delo;

g) poostriti je treba nadzor na delovnih mestih, ki predstavljajo večjo nevarnost za poškodbe pri delu in poklicna obolenja.

Čaka nas vse skupaj, predvsem pa strokovne službe, da v kratkem časovnem razdobju naredimo to, kar se po že ustaljenih predpisih in zakonodaji od nas zahteva. Poleg proizvodnega programa je naša dolžnost tudi ta, da skrbimo in odgovarjamo v polni meri za varno delo, ki bo istočasno tudi zagotovilo za večjo produktivnost.

J. Vidiš

Sestanek grafičarjev (Foto: V. B.)

Posvetovanje o uporabi rotacijskih premaznih papirjev v Papirnici Vevče

VEVČE, DECEMBER — Dne 8. in 9. 12. 1977 je bilo na Vevčah posvetovanje z grafičarji o uporabnosti vevških premaznih rotacijskih papirjev iz programa novega V. papirnega stroja. Srečanja se je udeležilo 27 neposrednih strokovnjakov iz proizvodnje, iz vrste najpomembnejših grafičnih podjetij iz vse Jugoslavije, ki v večji ali manjši meri vsakodnevno tiskajo na tovrstne papirje.

Namen posvetovanja je bil, da seznanimo strokovne kadre v grafični industriji z našim novim programom premazanih papirjev, ki smo ga uspeli osvojiti v času poskusnega obratovanja petega papirnega stroja. Seveda smo želeli slišati tudi mnenje teh strokovnjakov, ki že uporabljajo naš papir ali so ga samo preizkusili, o uporabnosti in kakovosti v primerjavi z drugimi tujimi papirji, ki so se do sedaj izključno uvažali iz zahodnih dežel.

V letu dni poizkusnega obratovanja smo uspeli osvojiti poleg brezlesnih in srednjefinih tiskovnih površinsko klejenih papirjev tudi brezlesne in srednjefine premazne papirje. Vsi ti premazni papirji so prirejeni za tiskanje iz pol oziroma iz celega zvitka. Prvotno so namenjeni ofsetni tehniki tiska, ki je v Jugoslaviji najbolj množična. Seveda pa nismo v naših razvojnih načrtih izpustili tudi papirja za globoki tisk.

Tiskovni papirji, ki smo jih osvojili za rotacijski tisk, so izdelani v gramaturi od 55 do 100 g/m². Osnova je lahko brezlesna oziroma srednjefina glede na željo potrošnika. Papirji so premazani v stroju s premazom okrog 8–10 g/m² na stran. Premazi so posebej prirejeni za ofsetni oziroma globoki tisk. Vsi papirji so visoko satinirani s sijajem in z gladkostjo, ki je običajna za rotacijske premazne papirje.

Predstavniki papirnice Vevče so seznanili udeležence srečanja s proizvodnimi kapacitetami V. PS za naslednje leto. Te znašajo okrog 30.000 ton; od tega odpade na izdelavo rotacijskih papirjev 6000 do 9000 ton glede na povpraševanje na trgu in glede na uspešno povečanje proizvodnje papirja na V. PS. Ker dosega prijavljene potrebe po uvozu teh papirjev 12 do 15.000 ton, bo papirnica s proizvedenimi količinami bistveno vplivala na zmanjšanje uvoza rotacijskih premaznih papirjev. Vsi udeleženci so z vidnim zadovoljstvom sprejeli novico o uspešni osvojitvi premazanih rotacijskih papirjev v Papirnici Vevče. Že na osnovi prvih preizkusov tiskanja na naših papirjih v tiskarnah je očitno, da že sedanja kakovost v večini primerov ustreza željam tiskanja. To posebno velja za rotacijske ofsetne papirje, medtem

ko je pri papirjih za globoki tisk uspeh nekoliko slabši.

Razveseljivo je bilo slišati udeležence, da naši rotacijski papirji niti pod najbolj surovimi pogoji sušenja niso kazali nagnjenja k mehurjenju, kar se drugače dogaja tudi pri najbolj priznanih tujih papirjih. Nadalje so se udeleženci zelo pohvalno izrazili o izredno dobri legi papirja pri prehodu iz sušilnega kanala. Tudi dimenzionalna stabilnost papirja je izredno dobra. V nobenem primeru ni bilo opaziti, da bi papir slabo sprejemal tiskarsko barvo. Su-

šenje tiskarskih barv je enako dobro kot pri konkurenčnih papirjih. Tudi mehanske lastnosti papirja so dokaj dobre.

Pripombe, ki jih imajo tiskarji glede sedanje kakovosti papirja pa bi bile: preslaba opaciteta, previsoka belina, določena dvostranost, za globoki tisk prenizka gladkost in sijaj. Menimo, da pripombe glede navedenih pomanjkljivosti niso take narave, da jih ne bi uspeli pri naših prihodnjih izdelavah v čim večji meri odpraviti.

Dipl. ing. A. G.

Sindikalna knjižnica

VEVČE, DECEMBER — V letošnjem letu je sindikalna knjižnica bogatejša za naslednje knjige:

- Charles D. Home: Rommel,
- Mihail Koršunov: Drevored v dežju,
- Beno Zupančič: Plat zvona,
- Tome Momirovski: Leta nespečnosti,
- Edno O'Brien: Dekleti z dežele,
- Hellen Keller: Zgodba moje življenja,
- Milena Mohorič: Hiša umirajočih,
- Fran Milčinski: Ptički brez gnezda,
- Sâdegh Hedâjat: Slepa sova,
- Roger Vailland: Igra življenja,
- Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh,
- Ivan dr. Bonač: Zdravje in lepota,
- Konstantin Simonov: Poslednje poletje,
- Wulf Schwarzwälder: Führerjev namestnik,
- Petar S. Brajović: Konec druge svetovne vojne v Sloveniji,
- Dr. Milan Ževart: Narodno-osvobodilni boj v Šaleški dolini,
- Izbor ljudskih pesmi — Mlada Breda,
- Alistair McLean: Strah je ključ,
- Siegfried Lenz: Mestne govorice,
- Tarjei Vesaas: Most,
- Nikolaj Vasiljevič Gogolj: Večeri na pristavi,

- Jane Blackmore: Samotna noč,
- C. C. Bergius: Medaljon,
- Sonja Reisp: Kričač,
- Avguštin in Matjaž Lah: Svet v številkah in podobah,
- Janez Vipotnik: Enainštirideseto leto,
- James Baldwin: Pesem črnske ulice,
- Jože Šircelj: Živa Afrika,
- Izbrane pesmi Otona Zupančiča — izbral in uredil Josip Vidmar.

Menim, da je potrebno z objavami v glasilu NAŠE DELO obveščati ljudi o novostih v sindikalni knjižnici. Upam, da bo v prihodnjem letu prav tako ali še bolj uspelo obogatiti knjižne police z novimi, zanimivimi knjigami.

Precejšnje število članov naše delovne organizacije si je letos obogatilo svoje knjižne police z lepimi knjižnimi zbirkami, ki jih je izdala Prešernova družba.

Letno zbirko Prešernove družbe je letos prejelo dvainpetdeset naročnikov, letno zbirko romanov »Ljudska knjiga« pa sedemnajst naročnikov. Devet naročnikov je tudi še letos prejelo priljubljeno knjigo »Moda s pletilko, kvačko in iglo«, ki je izšla že lani pri redni letni zbirki in jo je bilo mogoče kupiti tudi posamezno. Precej priljubljena je postala tudi mesečna ljudska revija OBZORNIK s pisano in zanimivo vsebino, ki je zlasti poučnega poljudnoznanstvenega značaja in izhaja že petindvajseto leto.

B. S.

S sestanka varnostnikov papirne industrije Slovenije (Foto: V. B.)

Naročajte knjige
Prešernove družbe!

ZDRAVNIK SVETUJE

0 gnojnih vnetjih kože in osebni higieni rok

VEVČE, NOVEMBER — Gnojna vnetja kože predstavljajo pogosto obolenja kože kot največje- ga organa človeka. Površina kože znaša povprečno 2 m². Tovrstna obolenja povzročajo gnojne bakterije največ **stafilokoki** in **strep- tokoki**. So predvsem v zraku, v vodi, na pokvarjenih živilih, na orodju, predmetih, ki nas obdaja- jo itd. Važno je vedeti, da je la- hko na 1 cm² kože okoli 40.000 bak- terij, in to predvsem gnojnih. Se- veda taka koža predstavlja izvor številnih gnojnih okužb.

Stafilokoki in streptokoki se ze- lo hitro razmnožujejo pri tempe- raturi 35—37° C in zelo dobro pre- našajo sušo. Sedaj je razumljivo, da bodo ostali zelo dolgo živi na raznovrstnem suhem prahu (ob- ratovini), ki ga srečamo in vdiha- vamo po raznih obratih in pri raznih tehnoloških postopkih. Vrenje uniči tovrstne bakterije že v nekaj sekundah.

Zanimivo pa je, da ne glede na tako veliko razširjenost tovrstnih bakterij, gnojna vnetja kože ne nastanejo pri vsakem človeku.

Zakaj ne, in kako si to razlo- žimo?

Dokazano je namreč, da ima pravilno umita, vendar čista in zdrava koža zaščitne lastnosti, kar predstavlja močno bariero, ki preprečuje vdor bakterij v šamo kože. Vhodna vrata bakterijam predstavljajo tako imenovane mi- krotravne. To so komaj vidne po- ke kože, vbod z iglo, piki žuželk, žulji, itd. Razvoj gnojenja lahko omogoča prekomerno potenje, na- dalje uporaba različnih krem, le- potil, ki razmasti ali zaluzijo ko- žo. Prav tako delo v prevročih obratih ali prenizkih temperatu- rah okolja menja normalno delo- vanje organizma in s tem seveda tudi kože.

Že dolgo je znano, da so nag- njeni k pogostim gnojnim obole- njem kože **podhranjeni, slabokrv- ni in siadkorni bolniki**. Gnojna vnetja kože pa so pogostokrat spremljala ušivost, garjavost, ekcem itd. Zanimivo je, da so ta obolenja v tej polovici stoletja v porastu!

Poznamo nekaj vrst gnojnih obolenj kože pri odraslih: ture, karbunkle, gnojna vnetja žlez znojnic, kraste — te najdemo predvsem pri otrocih.

TUR nastane, kadar gnojni mi- krobi vdor v lasni mešiček. Pri tem pa ne pride samo do vnetja lasnega mešička, temveč tudi do vnetja bližnje okolice. V centru vnetja se stvori stržen, ki pred- stavlja odmrlo tkivo. Tur se po- stopoma veča in končno se sam predre. Najprej steče gnoj, potem pa se izloči še stržen. Rana se po-

časni zaceli. Tur nastopa včasih posamezno, včasih pa nastane več turov istočasno ali eden za drugim. V takih primerih govorimo o karbunklu. Tu pride do vnetja večje površine podkožne- ga tkiva. Turi, predvsem karbun- kli, so lahko smrtno nevarni. Po- sebna pozornost velja turom na obrazu, ki so lokalizirani nad zgornjo ustnico. Tudi v indust- rijah nastajajo predvsem okoli vr- tu, v zapestju in okoli kolen. Vzrok temu je slaba osebna či- stoča kože, perila, delovne obleke in orodja. Zmotno je mišljenje, da tur »čisti kri«. Turov ne sme- mo stiskati!

VNETJE ZNOJNIH ŽLEZ: Na- stopa v pazduhi pri pojačanem potenju in slabi osebni higieni ter higieni oblačil. Koža je takrat bolj ranljiva in bolezenski mikrobi zlahka vdor v žleze znojnice. Nastane vnetje, koža oteče, se na- guba in vse skupaj je zelo boleče, gibi roke so omejeni. Običajno zatrdlina traja celo 10—15 dni, potem se zmehta in zagnoji. Po izlitju gnoja se rana zabrazgoti- ni. V večini primerov je potreben kirurški poseg.

Kaj mora storiti človek, kadar ima gnojno vnetje kože?

Ženska in moški se mora stro- go ravnati po zdravniških navo- dilih!

Velja pravilo, da gnojnih vne- tij na koži ne smemo stiskati, ker gnoj lahko na ta način dospe v kri ali mezigovnico in povzroči težko bolezensko stanje — sepsa, ki včasih vodi direktno v smrt, kljub vsem sodobnim antibioti- kom. Pri gnojnem procesu na bradi se moški ne sme briti, tudi sicer se ta čas ne smemo umivati, kopati v banji ali se tuširati, da ne bi širili okužbe. Koža okoli gnojne kraste mora biti enkrat dnevno razkužena, npr. s salicil špiritom. Tak bolnik mora imeti obvezno svojo brisačo in druge ne- obhodne predmete. Prav tako mo- ra imeti svojo posteljnino, ki jo je potrebno predhodno prekuhati in prelikati z vročim likalnikom. V prehrano vključimo mleko in mlečne proizvode, nadalje dosti vitaminov, posebno A (korenje, surovo maslo, jetra), vitamin C (šipkov čaj, hren, sadje itd.), skupino B vitaminov (črn kruh, grah, kvas, meso itd.). Zapom- niti si je potrebno: **NITI KAP- LJICE ALKOHOLA!**

Da ne bomo po nepotrebnem zviševali bolniških staležev in morda povzročili okužbo še dru- gih na delovnih mestih, je po- trebno dosledno izpolnjevati osebno higieno, higieno oblačil, orodja in predmetov doma in na delovnem mestu. Delovno mesto

je potrebno stalno čistiti in ure- jati, orodja naj bodo očiščena, kovinskega prahu tako ne prije- mamo z golimi rokami, temveč z zaščitnimi rokavicami.

Ljudje, ki so bolj nagnjeni h gnojnim vnetjem kože, naj se po- gosto umivajo in preoblačijo. So- dozna higiena zahteva enkrat dnevno kopanje, ženska se mora dvakrat dnevno, moški se mora enkrat dnevno preobleči v čisto perilo.

Ne glede na starost, letni čas je **čistoča rok vedno zelo pomemb- na**.

Lepe in čiste roke so že od nekdaj ogledalo človeka. Poleg prenosa gnojnih bolezenskih klic je čistoča rok važna, kadar ob- staja možnost nastanka **črevesnih nalezljivih boleznih**: kolere, krva- ve griže, tifusa, paratifusa, na- lezljive zlatenice. Tem boleznim pravimo tudi boleznimi umazanih rok.

Posebno so nevarne umazane, zanemarjene, neumite ali slabo oprane roke v raznih vejah ži- vilske industrije.

Bakteriološke raziskave so namreč pokazale, da je običajno pranje rok, ki so okužene z raz- nimi bakterijami in virusi — **ne- zadovoljivo!**

Izkazalo se je, da dvakratno zaporedno umivanje rok s toplo vodo IN MILOM zadostuje bakte- riološkim zahtevam. Na ta način skoraj popolnoma izperemo bak- terije in viruse iz kože rok. Zato moramo človeka že od mladega naučiti pravilno prati roke, to de- lo je **potrebno stalno strogo nad- zorovati, predvsem v živilski stroki. Tehnika umivanja rok je nadvse enostavna:**

Roke dobro milimo. (Nohti mo- rajo biti pravilno postrizeni, ne- obarvani, kožica na vznožju noht- a ne sme biti postrizena, na ro- kah ne sme biti nakita).

Približno 20 sekund (štejemo do 20) **nakar jih temeljito izperemo.** (prsti rok naj bodo obrnjeni na- vzdol) **40 sekund** (štejmo do 40), če smo uporabili razkuževalno milo, je umivanje rok končano, (uporaba časa ca. 1 minuto), če pa uporabljamo **navadno milo** moramo vse še enkrat ponoviti (izguba časa je 2 minuti).

Posebno važno je vedeti, da si roke najboljše obrišemo v svoji popolnoma čisti brisači ali še boljše v papirni brisači. Obvezno je še enkrat poudariti, da si mora človek **vedno** oprati roke, kadar so

1. umazane
2. pred jedjo
3. po uporabi stranišča
4. preden živilec prične delo v čiststem.

Po navodilih lahko na posebno nevarnih delovnih mestih upora- bimo razkužila: asepsol, cetavlon, septol, vesfen itd.

Dr. B. M.

Predstavljamo vam ...

VEVČE, DECEMBER — V to- varniški zobni ambulanti že nekaj časa uspešno delata stomatolog dr. Mertil Zupan in zobna asi- stentka Zdenka Mahkovec. Dr. Zupana smo poprosili za kratek pogovor in z veseljem se nam je odzval.

— Kako se počutite v tovarni- ški zobni ambulanti?

Kljub kratki dobi, ki sem jo preživel v tovarniški zobni ambu- lanti, mislim, da sem se že dobro vživel. Ambulanta je zelo prijetno urejena, sodobna postavitev pa omogoča izredno dobre delovne pogoje. Lahko rečem, da se res dobro počutim.

— Koliko ste v tem času, kar ste tukaj, uspeli ugotoviti stanje zobovja delavcev v tovarni?

Zobna gniloba je najbolj razšir- jena bolezen človeštva. Praktično oboli vsak človek, zato zahteva stalno kontrolo in zdravljenje pa- cientov. V naši tovarni se pozna, da smo šele na začetku, kajti v teh nekaj mesecih še nismo mogli doseči kakšnih bistvenih uspehov. Toda začeli smo in to je najpo- membnejše.

— Koliko delavcem ste do se- danj uspeli urediti zobe? Kdaj ra- čunate, da bodo lahko prišli na vrsto tudi svojci naših delavcev?

Ne vem natančnega števila de- lavcev, ki smo jim uredili zobe, mislim pa, da jih je za kratko do- bo kar precej. Povprečno pride v ordinacijo 15 pacientov na dan. Toda človek ima 32 zob. Tisoč ljudi ima dvaintridesettisoč zob. Če upoštevate, da je obolevnost skoraj stoodstotna, morate pri- znati, da je zelo težko reči, kdaj bomo prišli na zeleno vejo.

Res imamo v načrtu, da bi vključili tudi svojce delavcev in upokojece, ne morem pa vam še povedati, kdaj. Dvomim tudi, da bo za to dovolj ena sama zobozdravstvena ekipa.

— Kako ste zadovoljni s svoji- mi pacienti? Ali so disciplinirani in se držijo vrstnega reda?

Zadovoljen sem, če je zdravlje- nje uspešno, ne glede na to, kdo je pacient. Res pa je, da so ne- kateri pacienti preveč neredni. Ne vedo, da je velika škoda za njih, če ambulanta stoji, ker zamujajo ali pa jih sploh ni. Pred kratkim se mi je nekdo opravičil, da ni mogel priti, ker je moral na ma- lico.

— Kako ste zadovoljni z zob- barskim stolom in opremljenostjo ambulante?

Ordinacija je ena najmoder- nejših v Sloveniji. Delo v njej je za terapevta in asistentko ugod-

Dr. Zupan in asistentka Zdenka v svojem elementu; na zobarskem stolu stiska pesti (ker zob ne more) Drago Žagar (Foto: V. B.)

nejše, za pacienta pa manj boleče. Mislim, da smo lahko vsi zado- voljni.

— Kaj bi še želeli imeti oziro- ma poskušali izboljšati?

Naša glavna naloga je vzpostavi- tev zobotehnike. S tem bomo dobili v tovarni kompleten zobozdravstveni team, ki bo kos tudi protetičnim problemom. Mo-

ja želja je, da bi naša ambulanta sledila času, kajti zobozdravstvo stalno napreduje.

— Kako ste zadovoljni z našo ugotovitvijo, da so vsi dosedanji vaši pacienti zelo zadovoljni z va- šim delom?

Ta vaša ugotovitev je izredno laskava; kdo ne bi bil zadovoljen z njo?

Z letošnjega izleta v neznano, enega izmed mnogih (foto: A. B.)

Po daljši odsotnosti se je na svoje delovno mesto v splošno ambu- lanto vrnil dr. Boris Moškon. Vsi smo zelo veseli, da je zopet med nami, žal zaenkrat samo skrajšan delovni čas. Upamo in želimo, da bi mu njegovo zdravje dovolilo, da bi lahko kmalu s »polno paro« oprav- ljal preventivno in kurativno v tovarniški ambulanti. Želimo mu, da bi mu bilo prihajajoče leto naklonjeno, da bo lahko izpeljal vse za- stavljene načrte!

V. B.

Strokovna ekskurzija vevških gasilcev v tovarno športnega orodja Elan Begunje

VEVČE, DECEMBER — V soboto, dne 19. novembra 1977 so bili gasilci naše tovarne na strokovni letni ekskurziji v tovarni športnega orodja Elan Begunje na Gorenjskem. Istega dne popoldan pa smo bili gostje pri enem najboljših prostovoljnih gasilskih društev v Jugoslaviji, pri prostovoljnih gasilcih Begunj.

Ob 9. uri dopoldan so nas gostitelji pričakali pred upravno stavbo njihove vedno večje tovarne športnega orodja in nas popeljali v sejno sobo, kjer smo dobili prve podatke o njihovi proizvodnji smuči, čolnov, telovadnega orodja in drugih artiklov, ki jih proizvaja ta tovarna. Skoraj 800-članski kolektiv Elana izredno hitro napreduje in je trenutno tretja največja tovarna športnega orodja v Evropi. Kot zanimiv podatek velja omeniti, da prodaja tovarna 80 % proizvodnje tekmovalnih

smuči v tujino, in to v glavnem na konvertibilno področje. Največji odjemalci so ZDA, Japonska, Zahodna Nemčija ter Švedska, Finska in druge skandinavske dežele. Na njihovih smučeh tekmuje že dolga leta eden najbolj priljubljenih alpincev, Šved STENMARK, kakor tudi številni drugi evropski slalomisti z našim Bojanom Križajem in celotna reprezentanca alpincev Jugoslavije, Češkoslovaške in Švedske.

Ko je bil uradni del pogovorov končan, smo vodstvu industrijskega gasilskega društva izročili spominsko darilo na to srečanje, in sicer okusno izdelano gasilsko plaketo.

Ogledali smo si nato vse njihove obrate in bili seznanjeni s proizvodnim programom v celoti kakor tudi z nevarnostmi požara v nekaterih specifičnih oddelkih. Po

ogledu proizvodnih obratov smo se ponovno zbrali v sejni sobi in si izmenjali številne izkušnje s področja požarnega varstva. Izvedli smo, da vodstvo tovarne posveča veliko pozornosti požarni varnosti in da se tudi v ta namen dodeljujejo večja finančna sredstva in se skrbi za strokovni nivo gasilskega kadra.

Po izčrpnih pogovorih smo se na predlog vodstva gasilskega društva Elan dogovorili, da bodo ta srečanja postala stalna vsakoletna praksa, predvsem zaradi številnih podobnih problemov na področju varstva pred požarom.

Na koncu prijateljskega in zanimivega srečanja smo gostitelji povabili, da se udeležijo naše proslave ob 100-letnici obstoja, ki jo bomo proslavljali junija 1978.

Slovo od Elanovih gasilcev je bilo prisrčno, saj smo to dopoldne videli veliko novega, predvsem pa smo s tega obiska odnesli veliko koristnega in poučnega za požarno varstvo.

Istega dne ob 16. uri pa so nas gostili sosednji prostovoljni gasilci kraja Begunje. Pričakali so nas pred gasilskim domom in nam predstavili vse člane upravnega odbora in operativce. Presenečeni smo bili nad izredno velikim številom rednega in aktivnega članstva. Društvo združuje namreč

prek 700 članov, od tega okrog 170 aktivnih gasilcev vseh vrst od pionirjev, mladink do izredno močne tekmovalne desetine, ki je letos na tekmovanju v Italiji dosegla celo prvo mesto v Evropi med člani prostovoljcev. Številni pokali, plakete, darila, diplome in odlikovanja krase njihov skromni, a vendar z občutkom urejeni gasilski dom. Na vsakem koraku v Begunjah se vidi, da živijo prebivalci tega kraja s srcem in z ljubeznijo za gasilstvo. Uspehi niso naključni. Izvedli smo, da za vsako tekmovalno, za katero se prijavijo, porabijo ogromno prostega časa. Samo za evropsko prvenstvo so imeli več kot 70 vaj. Veliko pozornost je vzbudilo tudi to, da v Begunjah in bližnji okolici že dalj časa niso imeli nobenega resnega začetnega požara. Skoraj vsaka hiša ima v tem kra-

ju vsaj en ročni gasilski aparat, redno letno pregledujejo hiše in gospodarska poslopja, tako da je gasilska preventiva res na visoki ravni.

Gostitelji so članom naše tekmovalne desetine zaupali nekaj novih veščin, ki jih bodo naši gasilci verjetno že drugo leto izkoristili na prvem preglednem tekmovanju.

Tudi tem gostiteljem smo izročili lepo gasilsko darilo, se jim zahvalili za lep sprejem in prikaz njihovega prostovoljnega in izrednega dela.

Na koncu srečanje smo jih povabili, da se udeležijo našega tekmovalnega, ki ga bomo organizirali ob proslavi 100-letnice našega gasilskega društva izven konkurence. Povabilo so begunjski gasilci z veseljem sprejeli.

J. Vidic

V prikolicah lahko letujemo tudi pozimi

VEVČE, DECEMBER — Na željo posameznih članov delovne organizacije in sklep komisije za družbeni standard smo poiskali možnost postavitve prikolic v smučarskem centru Kranjska gora. Vse zainteresirane člane naše DO želimo seznaniti z možnostjo letovanja v tej prikolicah.

Prikolica je postavljena v neposredni bližini smučišča na vrtu Bernikove hiše. Prikolica je ogre-

vana s plinsko pečjo, za razsvetljavo pa ima električni priključek. Družina Bernik je zelo prijazna in vam nudi v uporabo sanitarije, shrambo za smuči, vodo in vse ostalo, kar bi še potrebovali.

Podrobnejše informacije in prijave daje služba družbenega standarda.

Želimo vam prijetno smuko in udobno bivanje v prikolicah.

J. R.

Prikolica na dvorišču Bernikove hiše, ki je na desni, levo hotel Razor (Foto: V. B.)

Upokojenci so si ogledali tovarno

VEVČE, OKTOBER — Od 10. do 15. oktobra 1977 je bil teden upokojencev. Delegacija 20 upokojencev je preko svoje organizacije iz krajevnih skupnosti obiskala tovarno, medtem ko so druge skupine odhajale v ostale delovne organizacije na področju vzhodnega dela Ljubljane.

Upokojence je zanimala organizacijska urejenost organizacije združenega dela Papirnice Vevče, družbenopolitična organiziranost in gospodarjenje v delovni organizaciji. Poseben interes so pokazali za način proizvodnje papirja.

Zato so si ob spremstvu predstavnikov tovarne ogledali domala vse proizvodne obrate in oddelke, kjer iz surovin in dodatkov nastaja papir. Predstavljena jim je bila tudi zgodovina papirja in potek razvoja Papirnice Vevče od njenega začetka leta 1942 do danes.

Po ogledu so sedli h kozarčku okrepčila, kjer je bila razprava o tovarni še zanimivejša. Mnogi so bili z obiskom, zlasti pa z ogledom tovarne in njene proizvodnje, nadvse zadovoljni.

S. R.

Razgovor z upokojenci v sejni sobi podjetja

5. letni simpozij društva inženirjev in tehnikov papirništva

Hotel Golf na Bledu je bil v dneh od 23. do 25. novembra gostitelj letnega simpozija Društva inženirjev in tehnikov papirništva. Bil je to že peti po vrsti. Pod pokroviteljstvom SOZD Slovenija papir, se je zbralo v teh dneh na Bledu več kot sto strokovnjakov papirništva iz vse Jugoslavije, prav tako pa tudi nekaj strokovnjakov — proizvajalcev strojne opreme in pomožnih sredstev. Med tujimi jih je bilo tudi nekaj naših. Saj nudi tako velik zbor papirničarjev izredno priložnost za informiranje in reklamiranje izdelkov, ki jih papirničarji potrebujejo.

Udeležencem je ob otvoritvi simpozija spregovoril predsednik društva inženirjev in tehnikov papirništva, dipl. ing. Božo Igljč. Pozdravil je posebno papirničarje iz drugih republik, ki so se letos odzvali v največjem številu, a ne samo kot poslušalci, pač pa tudi z aktivnim sodelovanjem. S tem simpozij pridobiva v širini in strokovnosti, zlasti pa v medsebojnem spoznavanju in sodelovanju.

Tovariš Franc Zupančič se je v imenu pokrovitelja pridružil mnenju predsednika društva inženirjev in tehnikov papirništva; zaželel je simpoziju plodno delo, predvsem pa poudaril, da je strokovnih predavanj za papirničarje odločno premalo in zato sta vloga in pomen tega simpozija še toliko večja.

Da so se prireditelji simpozija resnično trudili, pričajo teme predavanj, ki so zajele širok spekter problematike v papirništvu od surovinskih problemov in nastanka papirne liste do sanacije odpadnih vod.

Naj omenim le nekaj referatov, ki so nas posebno zanimali:

Ne samo zaradi tega, ker je najlažje slediti prvemu predavanju, tudi sicer je pritegnilo pozornost poslušalcev izvajanje Zorana Dularja, direktorja TOZD Papir Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« iz Krškega. Problemi izdelave tiskovnih papirjev na papirnem stroju Verti forma so zanje še novi, vendar so se morali z njimi spoprijeti, jih spoznati in odpraviti. Posebno ceno ima dejstvo, da so o njih pripravljene govornice in seznanjati tudi druge.

Surovinski problemi celulozne in papirne industrije so nekakšna stalnica, ki se vleče in pravzaprav nikdar ne preneha. Zato o njih govorimo, pozabimo in jih spet obdelamo. S svojo izvirnostjo, tudi malce hudomušno, je o njih spregovoril eden najzvestejših sodelavcev na vseh naših simpozijih, prof. dr. teh. dipl. ing. Ferdinand Wultsch iz Gradca. Naj omenim, da je prof. dr. Wultsch obiskoval osnovno šolo v Polju ter še danes rad, namerno seveda, vplete v svoja predava-

nja pri nas kakšno slovensko misel ali besedo. Verjetno se bo rdeča nit problemov s surovinami kljub vsem prizadevanjem vlekla še naprej.

Prav gotovo ne gre prezreti naslednjega izvajalca s tehnične univerze v Gradcu, inštituta za papir prof. dr. teh. dipl. ing. H. Starka »Teorija mletja celuloze in konstrukcijske možnosti za zmanjšanje porabe energije na mlevnih strojih«. To je bila tema njegovega predavanja. Staro papirniško reklo, da se papir dela v mlevnih napravah, naredi pa na stroju, še vedno drži. Zlasti novejša doba je z uvajanjem razvlaknjevalcev in rafinerjev za mletje vlaknin prav gotovo razvila nove teorije in poglede na mletje in pripravo vlaknin in papir. Posebno je bila poudarjena odvisnost mletja od razgrajenosti celuloze in vsebnosti hemi celuloze. Znanka naših simpozijev, g. dipl. ing. Sylvia Schmidt iz Bruderhausa nam je pripravila posebno zanimivost: »Dogajanja med oblikovanjem papirne liste«. Zanimivo delo, ki ne obravnava vode le kot transportnega sredstva za vlaknine in polnila z vsemi svojimi turbulencami, ampak jo obravnava kot medij, v katerem se odigravajo pomembni procesi.

Tudi iz naše delovne organizacije je tov. dipl. ing. Andrej Grad prenesel svoje izkušnje o tiskovnih lastnostih papirjev glede na hitrost premazovanja in način sušenja papirja. Vrsta poskusov na premazovalnem stroju Heliocoater mu je služila kot osnova za svoja izvajanja. Zanimivost, ki bi bila dobrodošla tudi grafičarjem.

V grobem je bil razdeljen program predavanj tako, da je bil prvi dan in drugega pol namenjen predvsem papirničarjem. Zadnji dan pa celulozarjem. Posebno v tem zadnjem delu se je s svojimi prispevki angažiral Inštitut za celulozo in papir Ljubljana.

Povedati je treba, da so si udeleženci simpozija drugi dan popoldne v velikem številu ogledali naš V. papirni stroj in bili so naši gostje.

Vsa predavanja so bila simultano prevajana v slovenski, srbohrvatski in nemški jezik, kar je mnogim olajšalo razumevanje.

Ob koncu pa morda le toliko, da so bila predavanja le nekoliko prenatrpana in stalno v časovni stiski. Saj se je praktično v dveh dneh zvrstilo 26 predavanj. Vsak predavatelj je imel na voljo le 30 minut. Zmanjkalo je časa za razna vprašanja in dodatne pogovore.

Kljub temu ostaja prepričanje, da je tudi peti letni simpozij popolnoma uspel, da si takih in podobnih strokovnih predavanj še želimo.

S. T.

Glasila združenega dela — sestavni del informacijskega sistema v Sloveniji

VEVČE, DECEMBER — Glasila združenega dela so orožje delavskega razreda, so sestavni del informacijskega sistema v republiki Sloveniji, je dejal na srečanju novinarjev in urednikov glasil sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, Franc Šetinc.

To trditev podpira dejstvo, da v naši republiki izhaja skoraj 500 časnikov, ki jih izdajajo organizacije združenega dela ali z drugimi besedami, da skoraj polovica vseh organizacij združenega dela izdaja lastno glasilo.

Svoja glasila izdajajo torej praktično vse večje delovne organizacije v naši republiki.

Če vemo, da naklada ene same številke vseh glasil dosega skoraj številko osemsto tisoč izvodov, potem je na dlani in jasno vsakomur, da so glasila združenega dela resnično sedma sila in kot taka sestavni del informacijskega sistema v Sloveniji.

Seveda s tem še ni rečeno, da smo lahko zadovoljni. Vsekakor smo lahko zadovoljni z naklado teh glasil, ne pa vedno z vsebino. Še vse preveč so glasila le registratorji preteklih dogodkov, še vse premalo pa resnične samoupravne tribune delavcev.

Če so glasila združenega dela sestavni del informacijskega sistema v naši republiki, se tudi ne smejo zapirati za svoje tovarniške zidove in obravnovati le problematiko delovne organizacije, v kateri izhajajo, ampak morajo postati široko odprta za obravnavanje družbenopolitične problematike tako ožje kot širše družbenopolitične skupnosti.

In prav zato, ker so glasila združenega dela orožje delavskega razreda in samoupravna tribuna delavcev, nam ne bi smelo biti vseeno, kakšna so, o čem in kako pišejo, ampak bi morali biti za njihovo izhajanje, njihovo pisanje in njihovo vsebino še kako zainteresirani vsi, zlasti pa sindikat in samoupravni organi.

Smučanje in nabava smučí

VEVČE, DECEMBER — Smučanje je slovenski narodni šport. Zgodovinar Valvasor nam poroča o prebivalcih Bloške planote, ki so rabili smučke v vsakdanjem življenju in za razvedrilo. Že Bloščani so poznali več vrst smučí glede na namen uporabe. Z obdobjem, ko je postajal šport bolj dosegljiv tudi Slovencem, se je kot ena prvih športnih panog uveljavilo smučanje.

V današnjem času je postalo zelo popularno.

Na kaj moramo paziti, ko izbiramo in kupujemo smučí? Pri nakupu smučí se ravnamo po materialnih zmogljivostih in po znanju smučanja. Otroci do desetega leta starosti naj imajo smučí, ki po dolžini ne presegajo telesne višine. Davno je že mimo tisti čas, ko so smučarji izbirali tako dolge smučke, da so segale, postavljene navpično, do navzgor iztegnjene roke. Danes so v veljavi za vse manj izurjene smučarje in tudi za tiste, ki ne tekmujejo, znatno krajše smučke. To pač zato, ker so smučišča danes trdo steptana, a hkrati močno grbinasta in jih zato smučar laže obvladuje, če ima na nogah krajše smučke.

V naših trgovinah je dobiti tako za manj izurjene kot tudi za boljše smučarje mnogo različnih modelov smučí, ki jih izdeluje tovarna iz Begunj ELAN.

Najpomembnejše pri izbiri smučí je znanje smučarja.

Razredi:

1. Začetniki — hoja in drsenje na ravni, igre na snegu, obrati, vzponi, padanje in vstajanje, smuk naravnost, učenje plužnega zavoja, učenje vožnje z vlečnico itd.

2. Začetniki, ki obvladajo spreminjanje smeri in zaustavljajo s plužnimi zavoji.

3. Nadaljevalna šola — tekoče zavijanje z izpluževanjem zgornje ali spodnje smučke ali obeh smučí naenkrat.

4. Nadaljevalna šola — prehod iz plužne na paralelno tehniko.

5. Dobri smučarji — paralelna tehnika.

6. Dobri smučarji — paralelni zavoj na bregu.

7. Zedo dobri smučarji — aktivno zavezovanje z robniki, hitro vijuganje z zadrževanjem.

8. Odlični smučarji, ki obvladajo vse tehnične prvine v ugodnih snežnih okoliščinah.

9. Odlični smučarji — obvladovanje vseh oblik krmarjenja na vseh vrstah snega (led, globok sneg) in na vseh strminah.

Ko ste ugotovili, v katero skupino sodite, ugotovite po razpredelnici, koliko točk vam pripada:

razred	točke
1	10
2	14
3	17
4	20
5	24
6	28
7	29
8	30
9	31

Naslednja tabela upošteva starost. Predvsem starejši naj upoštevajo, da mišice postajajo manj prožne, kosti bolj krhke in je zato varneje smučati počasneje. To pa je lažje s krajšimi smučmi.

leta	točke	višina
80	10	200
70	14	195
60	16	190
50	18	185
45	19	180
40	20	175
35	20	170
30	20	165
25	20	160
20	20	155
15	20	150
12	17	145
10	15	140
7	10	135

6	8	130	5
4	5	125	4
		115	3
		105	2
		95	1

točke	teža v kg
100	19
95	19
90	19
85	18
80	18
75	18
65	17
55	16
50	15

točke	teža v kg
45	14
40	13
35	12
30	11
25	9
15	8
14	7

Na vrsti je seštevanje točk.

skupno število točk	dolžina smučí v cm
87	220
85	215
83	210
81	205
79	200
77	195
75	190
73	185
71	180
69	175
67	170
65	165
63	160
61	155
59	150
57	145
55	140
53	135
51	130
49	125
47	120
45	115
43	110
41	105
39	100
37	95
35	90
33	85
31	80
29	75
27	70

Sedaj bomo ugotovili, kakšna dolžina nam ustreza.

Okovje

Kupiti morate varnostne vezi, in sicer varnostno glavo in varnostno peto, ki se pri padcu odpe in spusti čevlji iz vrteče se smučke.

Preden stopimo na sneg, je potrebno, da se za smučanje dobro pripravimo. To storimo tako, da vsaj dvakrat na teden tečemo po gozdu ali gremo na TRIMSKO stezo. Le na ta način bomo varni pred telesnimi poškodbami, po drugi strani pa bodo začetniki hitreje dojemali elemente smučanja.

VSI VESELO NA POLJANO BELO!

Palice

velikost smučarja v cm	dolžina v cm	velikost smučarja v cm	dolžina v cm	velikost smučarja v cm	dolžina v cm
190	135	160	114	130	92
185	132	155	110	125	89
180	128	150	107	120	85
175	125	145	103	115	82
170	121	140	100	110	78
165	118	135	96	105	75
				100	71

Predmet pogovorov v tovarni med delavci pa tudi v samoupravnih organih je večkrat tudi zračna pošta — lahka cevna pošta, kot je uradni naziv, njena izgradnja in problemi obratovanja.

Namen postavitve je bil povezati obrate med seboj. Celotno izgradnjo smo delili v dve fazi:

iz laboratorija v zgradbi V. PS se vodi vseh šest linij (I. in II. faze) po notranjih stenah same zgradbe vse do prehoda skozi steno med objektoma VI. in VII. Tu se končajo trije cevovodi, ki spadajo v II. fazo montaže LCP (satinaža, I. PS in uprava). Od preostalih treh (I. faza) gre ena proti laboratoriju v Premazu. Za obešanje cevovoda uporabimo fasado V. PS in stavbo premaznega stroja. Postaja je nameščena v laboratoriju. Preostali dve liniji po izstopu iz zgradbe V. PS premostita cesto in se pri Ljubljani spustita do višine ograje, na katero sta pritrjeni s pomočjo konzol. Ena linija gre proti IV. PS, druga pa proti laboratoriju II. in III. PS.

Vse konzole in podpore so pripravljene tudi za linije II. faze.

En cevovod gre od laboratorija PS II., III. proti satinaži, druga dva pa premostita cesto in se spustita do obstoječe ograje. Prek Ljubljane ju vodimo obešene na mostu. Ena se konča pri I. PS, druga pa pod zemljo (v salonitni cevi) nadaljuje pot do upravne zgradbe.

Montaža cevovoda:

Za vevode zračne pošte uporabljamo JUVIDURJEVE plastične cevi dolžine 6 m, ki jih izdeluje Jugovinil. Cevi se medsebojno spajajo z dilatacijskimi spojnici, ki so tesnjene z gumijastimi obročki.

Spoji med cevmi in loki so izvedeni s spojnici in lepljeni. Za lepljenje uporabimo lepilo NEOSTIK, lepi pa se lahko samo pri temperaturah nad 15°C.

Podpiranje cevovodov se izvede na okrog 2 m s pomočjo konzol in dvodelnih objemk iz pločevinastega, pocinkanega traku.

Po izgradnji je bila cevna pošta predana uporabnikom.

Zaradi zimskega časa, v katerem so bile montirane cevi na premostitvenih konstrukcijah prek ceste med poslopji, ni bilo mogoče spojev cevi zalepiti v redu. Začasno so zalepljene s trakom SCOTCH 22. Ko se bo vreme otopilo (v aprilu), bo IBE začasne spoje zalepil z ustreznim lepilom.

Zaradi navedbe v prejšnjem odstavku je v dele cevovoda prišla voda. Ta pri temperaturah nad 0°C sicer ne ovira delovanja pošte, pri negativnih temperaturah pa lahko nastane v ceveh led, če se linija dalj časa ne uporablja. Te nevarnosti, kolikor bi nastopile, bo mogoče odpraviti šele po definitivnem lepljenju cevi.

Lepljenje cevi je bilo izpeljano poleti. Pri ponovnem obratovanju

Še o zračni pošti

pa se je cev zaradi nepazljivosti »zabila«. Ugotovljeno je bilo, da je bilo v cevi več kot 10 puščic, čeprav navodila jasno določajo način uporabe. Drugič spet je bilo obratovanje prekinjeno zaradi papirnatih kep v cevi.

Zaradi tega smo se odločili celotno napravo električno izključiti. V prihodnjem letu pa bomo povezali še preostale obrate, to je II. fazo, ki je bila letos sicer že začeta, pa se zaradi nesoglasij ni realizirala.

Naš dolgoletni sodelavec v brusilnici lesa takole prevažja svoje tovore, pa tudi marsikomu napravi drobne usluge (Foto: C. Zupančič)

Upokojeni Maks Zajc rad skrbi za čistočo na trgu pred Papirniško restavracijo in okolici (Foto: C. Zupančič)

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

NOVEMBER 1977

Prišli:

Ivan Franjković — II. pom. preč. rezalnega stroja
Zlatko Strajnar — pom. vodje preč. rezalnega stroja
Rado Cajhen — voznik viličarja
Dušanka Milić — zavijalka pap.
Husein Dizdarević — pospravljalac izmeta

Jože Valter — strojnik vodnih turbin
Dragutin Telić — pomočnik v top-larni

Frančišek Svetlin — pleskar
Miroslava Igić — prebiralka-števka
Irena Kosi — zavijalka papirja
Bojan Hudobivnik — električar III
Milorad Predić — pospravljalac izmeta

Božidar Sever — skladiščni delavec
Arif Karalić — II. pom. vodje del. stroja

Ahmet Selimanović — pospravljalac izmeta

Ciril Bučar — pospravljalac izmeta
Rajko Vidmar — pomožni del. v kovinski del.

Marjan Bučar — skladiščni delavec
Marija Remec — pripravnik

Ošli:

Zivko Tojić — pom. vodje zavijalnega stroja formatov
Alojz Jesenik — vnašalec

Stanislav Macale — pospravljalac izmeta

Milan Poljanšek — pom. vodje vzdolžno rezalnega stroja

Rudolf Završnik — vodja montažne skupine

Fikret Beširević — vodja zavijalnega stroja zvrtkov

Andrej Gognjavec — voznik viličarja

Poročil se je:

Andrej Morela s Fani Kovač
CESTITAMO!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Delinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Škerbinek — Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 21. 1. 1976 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Novoletna nagradna križanka

	Veljko Vlahović	zaselek, vas	lepo- slovna raz- prava	redkej- še žen- sko ime	svetlo, angl. pivo	m. ime (snemalec Žnidaršič)	Beno Župan- čič	osebni dohodek	prejšnja kratica naše republike	skupina ptic	evrop- ska država	najstar. kamena doba				
	slov. pesnik (Peter)						reali- zator, uresni- čitelj	slog okoren človek								
	del voza				konica čebelja tvorba				Berton- celj fantal							
	sestavil Ivo Sonc	izdelki Sladko- gorske	Novi Sad kamnina, kalcijev sulfat			pregri- njalo				arab- ski žrebec						
	štajer, reka ob Ve- lenju					vzvišena pesem naprava za gretje				ustanova za otroke	rudar- stvo	risal L I				
	tuje m. ime (fr. pisec France)								Veselin Masleša bel pes, val,metulj			živalski vrt				
glavni števnik		japon- ski denar	sa = marij	ri = ganje	osnov. mera	Čeho = slo- vaška	rimski pisa- telj	ža = bica	Lado Hren neumnost, oslarija		Guru Nanak uma- zanka	medmet tiho!		Tito svetopi- semski prerok		
naša želja za 1978																
rastl. bodica			ekono- mistka ser = vieta													pou- darek, naglas
nikal- nica		izvid- nica fr. reka skozi Millas						veznik osna- žitev			prelaz pod Vele- bitom			nikelj del rast. line (za razmno- ževanje)		
ostr- nica, stog						revica, zapuščen otrok				Ljubljana norveški slovničar (Ivar)		kočji ugriz oseb. zaimek	hrib, laz trebež			
rast- linska zaje- davka					mesto v Zahodni Benga- liji	kraj nad Vipavo	število 0 rimski pozdrav		naše m. ime po franc. Jean			junak sl. grške tragedije živalski želodec				
največ. jezero v Juž. Ameriki							Janko Ibler nep- tunij		prepro- ščina les za ladje							desni prilok Visle
Ivan Čargo		težava pri ig- ranju šaha											dojem oranje, orator			
kratica za ne- znanca		neure- jenost, zmeda	oaza v puščavi kala- hari	Mesto v Siriji angl. kra- tica za unčo			navi- hante nekda- nji plemič				vrtno orodje					
lepo ve- denje						Jezero v Papui (N. Gvineja)	orjaški človek- kratice za Atlan- tski pakt sl. lit. zgodovi- nar (Franc)				star Slovan	kalcij	prebiva- lec pre- ko reke			
mesto v Poljski																
mestice ob Sred. morju v J. Španiji					mesto v Srbiji ob Kolu- bari											
vojaški pratež					sestavina opija, papaverin, bel alkaloid Trst	kraj v SZ ob r. Čulym										
Gorovje med ČSSR in Poljsko						kral. za našdenar grška bo- ginja mo- drosti			Nikola Tesla prebiva- lec ČSSR		ravna streha na hiši	grška črka	saljivec, komik, burkež			
Todor Živkov		začetek dirke mesto v Srbiji (papirn.)	naoč- niki					Sarajevo masa, masiv		karambol glas, zven						
srbski pesnik (Aleks- sandar)				oče kraj pri Opatiji			kratice za glej pogonski stroj kesanje		tovarna v Ljubljani J. Broz				Stane Sever dragovi v ko- zolecu	prvi ml. letalec		umrli kitajski vodja ... Ce Tung
okre- pitev											antično gorovje v Brčiji					
bratov sin, stričnik					meta- loid, rudnina						praznina tlat v posodi vas pri Ljubljani					
Chateau- briandova epizoda					sol ali ester ocetne kisljine					skladnja, stavko- slovje						
moško ime (general Avšič)							kratek moški suknjič			srebro			muza ljubez. pesni- stvo			

SREČNO 1978!

